

1568

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

127849 / Melamed Yossi

התוועדות, י"א ניסן תשל"ט

המסר מהתורה שאמר הבעל שם טוב בשבת בגן עדן:
כל המוכשרים לכך, צריכים להתנדב לעסוק בחינוך!
/ התוועדות עם הרבי

03

פרשת כי תבוא היא פרשת התוכחה. אך גם התוכחה היא חלק מ"תורת חיים", ועלינו ללמוד ממנה דרך בחיים ובעבודת השם.

בשיעור בלקוטי שיחות, אנחנו מדברים על היחס לגלות וליצר הרע. השיעור מתחיל באמרת חז"ל על כך שהקדוש ברוך הוא "מתחרט" על בריאתם. ממסקנת הדברים אנו לומדים שאת כוח היצר הרע אפשר להפוך לטוב, והגלות תתבטל ותחלוף - ועל כן אין לכופף את הראש ולהיכנע לתכתיבי העולם והגוי'שקייט.

במאמר אנו לומדים על קיבוץ הגלויות בעקבות התשובה. הרבי מלמד אותנו על הכוח בנפש שממנו נובעת התשובה, וכיצד היא 'מקבצת' ואוספת את כל הכוחות לקדושה - וגם על הקשר של כל זה לימי חודש אלול ובמיוחד לתקיעת השופר.

בשנת תשי"ג, חל ח"י אלול בשבת קודש. בסיום ההתוועדות, הרבי סיפר ש"פעם נכנס אחד באמצע התוועדות של חמי הרבי ביום שבת קודש ח"י אלול, ואמר: "גוט שבת", וענה הרבי בבת שחוק: "גוט יום טוב"...

וסיים הרבי: "גוט יום טוב", כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, וייתן השם יתברך טוב גשמי ורוחני בטוב הנראה והנגלה".

גוט שבת, גוט יום טוב!

בשבת ח"י אלול תרנ"ב, הרבי הרש"ב שמע מהבעל שם טוב שבע תורות. התורה השביעית נאמרה בסעודה השלישית, ועוסקת במנהיגים שעוסקים בטובת הרבים. מכך רואים כמה גדולה מעלת ההתעסקות בעניין החינוך, ועד כמה חשוב שכל אלו שמוכשרים לכך יתנדבו לעסוק בחינוך. **התוועדות עם הרבי**

04

כיף יותר לדבר על דברים טובים וחיוביים. אבל הכרחי מידי פעם לעצור ולשאול מה הכלים שהחסידות נותנת לנו להתמודד עם קשיים שנראים "גדולים עלינו" בכמה מידות. פרשת הקללות היא ההזדמנות לשים את הדברים על השולחן ולהתמודד איתם באומץ. **שיעור בלקוטי שיחות**

12

להבטחה האלוקית על קיבוץ הגלויות יש גם משמעות פנימית. יש גולים שלא זזו ממקומם, וקיבוצם הוא גם קריאה לפעולה: עליכם להתקבץ. במאמר "אם יהיה נדחך" משנת תשכ"ז, מבאר הרבי את משמעות הפיזור והקיבוץ ומשמעות התשובה והשיבה, ברוחו של חודש אלול שבעיצומו אנחנו עומדים. **אור וחיות**

לוח חב"ד - 17 • עת לדעת - 18 • שניים מקרא - 20 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרנוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 7474-0793 • 6084000 • גיליון 1568

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו' מליובאוויטש
צוקללה"ה נבג"מ ז"ע

כל המוכשרים לכך – צריכים להתנדב לעסוק בחינוך

(מהתוועדות ח"י אלול תשל"ג – תורת מנחם, כרך עג, עמוד 213)

בשנת תרנ"ב, חל ח"י אלול בשבת קודש פרשת כי תבוא. ביום חמישי שלפני שבת, ושוב בערב שבת, הרבי הרש"ב נסע לאוהל אביו, הרבי מהר"ש.

כך מתאר את הדברים הרבי הרי"צ: "היה שם עד זמן מאוחר, ובבואו היה ניכר בעיניו כי בכה הרבה. בשבת אמר מאמר 'והיה כי תבוא'. אופן התפילה בשבת היה שלא כדרך הרגיל, ברשפי אש והתלהבות מיוחדת. בשבת ההיא, מחמת שגמר התפילה בשעה מאוחרת, הספיק רק לקדש ולהתפלל מנחה וליטול הידיים לסעודת שבת".

בהתוועדות בשמחת תורה, למעלה מחודש מאוחר יותר, גילה הרבי הרש"ב מה קרה באותה שבת. הרבי סיפר כי הוא לא אמר מאמר חסידות בפני הקהל, לפני שהוא מתייגע במחשבה על הדברים עד כדי התעצמות איתם. כדי להבין היטב את מאמר החסידות לפרשת כי תבוא, שאותו שמע מאביו, הוא נסע פעמיים לאוהל של אביו, עד שזכה להתעצם עם תוכן המאמר לקראת חזרתו ברבים בשבת.

בתמורה ליגיעה המרובה שהייתה לו להפצת תורת החסידות ולהבנת המאמר, אמר לו הרבי מהר"ש: "הבה נלך ונשמע תורה ממרן הבעל שם טוב בגן עדן", ולקח אותו עימו. לאורך השבת, שמע הרבי הרש"ב שבע תורות מיוחדות שאמר הבעל שם טוב בפני תלמידיו.

את התורה השביעית והאחרונה אמר הבעל שם טוב בסעודה השלישית, על הפסוק מתוך הפטרת השבת: "קומי אורי כי בא אורֶךְ וְכָבוֹד ה' עֲלֶיךָ זָרַח". וכך אמר הבעל שם טוב: "אתם נשיאי ישראל, שמניחים תורתכם ועבודתכם בשביל טובת הרבים, מה יהיה עמכם? - הנה על זה נאמר 'קומי אורי', באור הפרטי והכללי".

את התורה הזו אמר הבעל שם טוב לאחר כל התורות הקודמות, שנאמרו בהן דברים נעלים וגבוהים מאוד, ובזמן הנעלה ביותר בשבת. דווקא אז, בחר הבעל שם טוב לומר את התורה בנוגע לנשיאי ישראל שמתעסקים בטובת הרבים.

ותורה זו היא הוראה על גודל העניין של התעסקות בצורכי ציבור, שעל כל אלו שמתעסקים בצורכי ציבור נאמר "קומי אורי". ואצל "יושבי אוהל" הכוונה היא לזה שלומדים עם הציבור, ובמיוחד למלמדי תינוקות.

וזה קשור במיוחד לח"י אלול, שהרי מצאנו זאת אצל הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן:

התחלת עבודתו של הבעל שם טוב הייתה בהתעסקות עם ילדי ישראל דווקא, לחנכם באמירת 'אמן יהא שמיה רבא' ועניינים פשוטים אחרים.

ובדומה לכך בנוגע לאדמו"ר הזקן. בשעה שבחר וקיבץ אליו למדנים מופלגים ללמוד עמהם פנימיות התורה, קרא קיבוץ זה בשם "חדר" דווקא, שכן נקרא המקום שבו לומדים ילדים קטנים, שזה מצד גודל מעלת הלימוד עם ילדים קטנים דווקא. ומשם צמחו גדולי ומנהיגי ישראל, שיש מהם פירות לדורות.

וכן ראו גם אצל חמי הרבי [הרי"צ], שמיד בבואו לארצות הברית השתדל לשלוח אברכים ובחורים שיהיו מלמדי תינוקות והכניס את עצמו בעניין זה.

ומזה רואים כמה גדולה מעלת ההתעסקות בעניין החינוך, ולא כמו אלו שטוענים שההתעסקות עם ילדים קטנים אינה עניין גדול כל כך אלא להיפך.

ובפרט עכשיו, שיש קול צעקה שחסרים מלמדים - כל אלו שמוכשרים לכך צריכים להתנדב לעסוק בעניין החינוך!

צרת הגלות

בפרשת כי תבוא מופיעה נבואה מפורטת של משה רבינו, שכולה תוכחה¹ גלויה וקשה שמוטחת בעם ישראל, ומפורטים בה העונשים שעם ישראל יקבל על אי שמירת המצוות ונטישת דרך התורה. בכל פעם ששומעים את בעל הקורא לוחש את הפסוקים, זה מזעזע מחדש. וכך מתחילה הנבואה²:

וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱ-לֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו אֲשֶׁר אֲנִי מֵצִוְךָ הַיּוֹם, וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגוּךְ.

ואז התורה מתחילה לפרט מה בדיוק יקרה וכיצד. תיאורים של רעב, מחסור ומוות טרגי. לבסוף מופיעה שם גם נבואה על כך שעם ישראל יוגלה מארץ ישראל, יתפור בין עמים וארצות ויסבול מסכת ייסורים נוראה³:

וְנִסְחָתָם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲתָה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ, וְהִפְיָצְךָ ה' בְּכָל הָעַמִּים מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד קֵצֵה הָאָרֶץ... וּבְנֵי הָעָם לֹא תִרְגֹּעַ, וְלֹא יִהְיֶה מְנוּחַ לְכַף רַגְלְךָ, וְנָתַן ה' לְךָ שֵׁם לֵב רָגֹז וְכִלְיוֹן עֵינַיִם וְדַאבּוֹן נַפֶּשׁ.

שיאו של העונש על אי קיום המצוות הוא הגלות, שלמעשה זו גלות מתמשכת שאנחנו עדיין בתוכה וסובלים ממנה עד היום.

מפרשי התורה⁴ מראים כיצד כל העתידות שבפרשה התגשמו בדיוק מצמרר, לצערנו ובעוונותינו. תיאורים שנראו מופרכים כשנאמרו על ידי משה רבינו יותר משלושת אלפים שנה, אירעו במדויק לאורך ההיסטוריה. האסונות הנוראים שעבר העם שלנו, שמזעזע לקרוא, לשמוע ולחשוב עליהם - כל אלה כתובים בתורה כל כך הרבה זמן מראש.

וזה לא רק בהיבט הכללי. אנחנו מרגישים את זה על בשרנו. לכל אחד מאיתנו יש את ה'פִּקְלָע' שלו, את שק הצרות שהוא סוחב על הגב. אם זו בעיה משפחתית או בריאותית, לא עלינו, או תקופה של חוסר מוטיבציה כללית ומצב רוח ירוד. לכולנו יש צרות שמדאיגות אותנו ומקשות על האפשרות לחיות ברוגע ולעבוד את השם בשמחה. גם מי שהחיים שלו זורמים וטובים, מתמודד. אין מי שנקי מתכונות שליליות כאלו ואחרות או מְמַסִּיכה לעשות דברים שנכון לוותר עליהם.

1. דברים, כח, טו ואילך.

2. שם, סג-סה.

3. רמב"ן פרשתנו, כח, מב. אברבנאל פרשתנו, כח, טו ואילך. עקידה פרשתנו, שער צח. ועוד.

שיעור בלקוטי שיחור

יהיה טוב

כיף יותר לדבר על דברים טובים וחיוביים. אבל הכרחי מידי פעם לעצור ולשאול מה הכלים שהחסידות נותנת לנו להתמודד עם קשיים שנראים "גדולים עלינו" בכמה מידות. פרשת הקללות היא ההזדמנות לשים את הדברים על השולחן ולהתמודד איתם באומץ.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק כד, שיחה שנייה לפרשת כי תבוא.

לקוטי שיחור
על פרשיות השבוע. חגים ומועדים
מכביד קדושה
אדמו"ר מ...
הרב דוד אולידורט
הרב ישראל אריה ליב רבינוביץ
זוסמליה בנימין ז"ל
סניאורסאהן
מליובאוויטש
ספר ראשון - כך ראשון
בראשית

בשבת פרשת כי תבוא הוא החל לקרוא בתורה את פסוקי התוכחה, ולמרבית ההפתעה, במקום להנמיך את קולו כנהוג הוא הרים את קולו וקרא את הפסוקים בצעקה רמה.

לאחר שסיים את הקריאה, למראה התמיהה שעלתה על פני הנוכחים, הסביר האדמו"ר: "אין לנו ממה לפחד. כל נבואות הזעם כבר התרחשו. כבר חווינו אותן על בשרנו. שישמע הקדוש ברוך הוא, ירחם עלינו ויחליט שהגיע כבר הזמן לשלוח את הברכות!".

על מה הוא מתחרט

בכדי לדעת מהי הגישה האמיתית והנכונה לאותן 'חולשות' שלנו כבני אדם, עלינו לבדוק כיצד מתייחסת אליהן התורה.

נראה את הדברים מתוך שתי מובאות מעניינות ומפתיעות מאד שנביא מהתלמוד הבבלי ומהתלמוד הירושלמי, שנערוך ביניהן השוואה.

רק קצת רקע לפני שנתקדם, ועוד נחזור להבין בהמשך מדוע הוא עקרוני לנושא שלנו:

החיבור היהודי החשוב ביותר אחרי התנ"ך הוא המשנה, שמסכמת את כל התורה שבעל פה. היא נכתבה כמאה וחמישים שנה לאחר חורבן בית שני, בידי אחרוני ה"תנאים".

בשלוש מאות השנים שלאחר חתימת המשנה, נוצרו שני מרכזים תורניים מקבילים: בארץ ישראל ובבבל (אזור עירק של ימינו). ה"אמוראים", חכמי התורה של התקופה, למדו את המשנה וגם ליקטו וההדירו אמרות קדומות של התנאים.

אט אט התפתחו שתי שיטות לימוד שונות: האסכולה הבבליה והאסכולה הארצישראלית. לימודם של אמוראי ארץ ישראל סוכם באמצע תקופת האמוראים, בחיבור שנקרא "התלמוד הירושלמי", וכמאה שנה לאחר מכן סוכם הלימוד בבבל בחיבור שנקרא "התלמוד הבבלי", היא הגמרא אותה לומדים בישיבות ובבתי המדרש עד היום הזה. התלמוד הירושלמי והתלמוד הבבלי חופפים בסוגיות רבות ודיונים רבים כמעט מקבילים בשניהם, אך בוודאי שיש הבדלי סגנון, הלכה ומשמעות בין שני התלמודים.

ההתמודדויות האישיות, הצרות וגם הטרגדיות הלאומיות - נכנסות כולן תחת קטגוריה אחת: גלות. כל עוד המשיח לא בא, שום דבר לא יהיה מושלם ורק טוב. הרוע שבגלות מתבטא לא רק באסונות גדולים וטרגדיות היסטוריות שאירעו לקהילות שלמות, אלא גם בבעיות האישיות של כל אחד מאיתנו.

כאשר 'פותחים את הפצע' ונגישים לדבר על אסטרטגיית התמודדות עם החלקים הלא טובים בחיים שלנו, עולה טענה הגיונית מאד: זה גדול עלינו. זה חזק מאיתנו, אנחנו לא מסוגלים לשנות את המצב וזו מלחמה אבודה מראש. יהיו שיאמרו אפילו: עלינו להשלים עם המצב, לא רק משום שבלתי אפשרי לשנות אותו אלא כי ככה השם ברא אותנו וככה הוא רצה שזה יראה. האם יש צדק בדברים? - עם השאלה הזו נתמודד.

ברור שבמקרים של בעיות וקשיים שמפריעים לתפקוד ואולי אפילו מסוכנים, חובה להתייעץ עם גורמי מקצוע. גם לגבי החולשות הקטנות של אנשים רגילים, צריך לחפש פתרונות, להתייעץ ולהתאמץ לתקן. יש דרכים להתמודד עם כעסים או רגשות שליליים אחרים, ויש פתרונות גם להתמכרויות ולעוד מגוון הבעיות, כמובן גם מתוך המקורות והערכים שלנו. אין תרופת קסם לפתרון מידי של כל הבעיות.

במסגרת הלימוד לא נפתור את הבעיות הספציפיות ולא נמחק אותן. מה כן? ננסה להסתכל על הדברים ממבט אחר. נגיע לעומק ולשורש של הדברים, נראה איך נכון מבחינה אמיתית להסתכל על הדברים הרעים בחיים, וכשנפנים את הדברים נוכל לקבל גישה כללית בריאה יותר שתסייע לנו כשנטפל בבעיות עצמן.

שנת תשי"ב (1952), ברוקלין. ריח מלחמת העולם והשוואה הנוראה עוד נישא באוויר, חקוק עמוק בלבבות היהודים, יש מי שהטראומה חקוקה לו בגוף השבור ויש מי שהיא מקועקעת לו במספר כחול על הזרוע.

ביניהם היה האדמו"ר מצאנז, רבי יקותיאל יהודה הלברשטם זכר צדיק וקדוש לברכה, שאיבד את אשתו ושלושה עשר ילדיו במחנות התופת וסבל ייסורי גוף ונפש רבים.

כך נאמר בתלמוד הבבלי⁵:

**אַרְבַּעַה מִתְחַרְט עֲלֵיהֶן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבָרָאם.
וְאֵלּוּ הֵן: גְּלוּת, כְּשָׁרִים, וְיִשְׁמַעְאֵלִים, וְיִצְרַר הָרַע.**

הפירוש הפשוט של הדברים הוא שישנם בעולם דברים שאין בהם כל תועלת. הם רק רעים ומזיקים, ועל פניו הקדוש ברוך הוא לא אמור היה לברוא אותם.

ארבעת הדברים הם:

הגלות: העונש של עם ישראל להיות מורחקים מאדמתם, נרדפים וסובלים מהאומות שבתוכן הם חיים.

הכשדים: האומה הכשדית חיה ופעלה בבבל עוד בימי אברהם אבינו, לפני ארבעת אלפים שנה. גדודים של לוחמים כשדים שירתו בחילו של נבוכדנצר מלך בבל, והם אלו שכבשו את ירושלים והחריבו את בית המקדש במאה הרביעית לפני הספירה⁶. אומה זו נודעה בהתנהגותה המרושעת ובצרות שהמיטה על עם ישראל.

הישמעאלים: עם של נוודים בדואים, צאצאי ישמעאל בן אברהם. הישמעאלים היו מלאי שנאה ואיבה לעם ישראל מאז ומקדם. חלק מהשבטים והאומות הערביות כיום מזוהים כצאצאי הישמעאלים. בגלות הארוכה שבאה לאחר חורבן הבית השני, סבלו היהודים סבל רב וגזרות רבות מהישמעאלים בארצות האסלאם, ומעשי האיבה נמשכים עד היום.

היצר הרע: כל הנטיות השליליות והחולשות שלנו כבני אדם.

אם נתבונן מעט, נבחין שלא נבחרו פה באופן אקראי ארבעה דברים רעים, אלא שארבעת הדברים עליהם "מתחרט הקדוש ברוך הוא שבראם" מקיפים למעשה את כל סוגי הרוע שאיתו אנחנו מתמודדים: **הכשדים והישמעאלים** מייצגים את הטרנדיות ההיסטוריות הגדולות שלנו כאומה, ובאופן כללי: את כל הצרות של האויבים מבחוץ; **הגלות** היא גם הגלות המנטלית. כל מה שלא הולך לנו, כל הצרות והבעיות האישיות שלמעשה נובעות מזה שהעולם עדיין לא מתוקן ולא הכול מושלם; **והיצר הרע** מתייחס לצדדים האפלים שבתוך עצמנו, כמו המשיכה

לדברים רעים והנפילה לדכדוך ועצבות.

אם נרצה לתמצת את דברי הגמרא לכמה מילים, אנו יכולים לומר כך: כל הרוע בעולם הוא שלילי ומיותר. אנו מוכנים לקבל את זה שיש אתגרים, אבל רק כאלו שאפשר לצלוח אותם במאמץ ולהתקדם הלאה. לעומת זאת, מצב כללי של סבל מתמשך, של רע מושלם - זה לא. זה כבר ממש מיותר וחבל שקיים.

אמרה דומה מאד מופיעה גם בתלמוד הירושלמי⁷:

**שְׁלֹשָׁה בְּרָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתָהָא [- הַתְּחַרְט] שְׁבָרָא.
וְאֵלּוּ הֵן: כְּשָׁרִים וְיִשְׁמַעְאֵלִים וְיִצְרַר הָרַע.**

להתחרט מראש

על האמרה הזו עולה שאלה חריפה מאד: איך יתכן לומר זאת?!

קודם כל, אנחנו יהודים מאמינים בני מאמינים, וברור לנו שלכל דבר בעולם יש תועלת וסיבה. כך נאמר מפורשות במשנה⁸: **כָּל מָה שֶׁבָּרָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָרָא אֶלָּא לְכַבְּדוֹ!**

אם היינו מגבילים אמירה זו רק לדברים הטובים שהשם ברא, להתרחשויות נהדרות שהתועלת שבהם גלויה ונראית לעין, זו לא הייתה אמירה בעלת משמעות. כאן מדובר על הרבה יותר מזה: **כל מה שברא השם, הכול כולל הכול, גם מה שנראה לנו הפוך לגמרי - נברא לשם תועלת חיובית.** אז איך אפשר לומר על איזשהו דבר בעולם שאין בו שום תועלת וחבל שהוא נברא?

השאלה הזו מתחזקת כשקוראים בדברי חז"ל ורואים שאכן, גם הצרות האיומות שנחתו עלינו, בסופו של דבר היו לטובה. כך לדוגמה מספר רש"י על דיאלוג שהתקיים בין עם ישראל לבין משה רבינו, לאחר אמירת דברי התוכחה והקללות (בפרשת ניצבים)⁹: "לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר שתיים... אמרו: מי יוכל לעמוד באלו? התחיל משה מפיסן... הרבה הכעסותם למקום ולא עשה אתכם כליה, והרי אתם קיימים לפניו... כיום הזה שהוא קיים והוא מאפיל ומאיר,

7. תענית, ג.

8. אבות, ו, יא.

9. נצבים כט, ט.

5. סוכה, נב, ב.

6. ראה מלכים ב, כד.

שלו משכו אותו לעשות. הוא ידע שהוא עושה משהו רק בגלל אילוץ, ושעמוק בלב הוא לא רוצה לעשות אותו. בעצם, בעומק ליבו הוא מתחרט על כך **כבר בשעת המעשה**.

זה סוג החרטה עליה אנו מדברים כאן, חרטה מראש. ברור שהכוונה איננה שהקדוש ברוך הוא היה רוצה להחזיר את ההחלטה לאחור ולעשות אחרת, כמו המובן הפשוט של חרטה אצל בני אדם. הכוונה היא שכאשר הקדוש ברוך הוא ברא את אותם דברים שמופיעים ברשימה, הוא לא באמת רצה אותם. הוא לא ברא אותם מפני שיש בהם משהו חיובי, אלא רק מפני שהם אמצעי להשיג תועלת אחרת. האם הקדוש ברוך הוא רוצה בקיומם של הדברים האלה? לא, הוא רוצה רק את מה שהם יביאו.

אותם שלושה או ארבעה דברים רעים, הם לגמרי רעים. אבל הם כאן בעולם כדי להשיג משהו. הצרות, הטרגדיות והחולשות שלנו נועדו להוציא מאיתנו כוחות חזקים יותר בעבודת השם, לגרום לנו להתאמץ ולחשוף עומקים בלתי מוכרים בנפש היהודית שלנו. הגלות נועדה לזכך את עם ישראל, והיצר הרע נמצא לנו בלב כדי שמתוך האתגרים נצמח ונתעלה. כך שבהחלט יש בהם ערך, הם עושים משהו בעולם, אבל הקדוש ברוך הוא לא רוצה בהם עצמם.

¹⁰ רבי ניסן היה מלמד בעיירה הרקי שבפולין. שמו הטוב כמחנך מופלא הלך לפניו, והוא החדיר בילדים תורה ויראת שמיים. לעומתו בנו, יצחק שאול, היה מוכר לכל כשובר ומופרע.

יום אחד כאשר ישב רבי ניסן המלמד בביתו, שמע קולות עזים של בעלי חיים במצוקה. הוא יצא לחצר, וראה את בנו יצחק שאול רודף עם מקל אחרי חיות המשק ומכה אותן.

רבי ניסן קרא לבנו והסביר לו את חומרת מעשיו. לאחר מכן ביקש ממנו לשכב על הספסל, נתן לו מכה הגונה ויצא מהחדר.

יצחק שאול היה המום מהתנהגותו של אביו, שמעולם קודם לא הרים יד. הוא המשיך לשכב על הספסל מספר רגעים,

כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם, **והקללות והייסורים מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו**. משה רבינו מבהיר לעם ישראל שגם בהתגשמות הקללות, בסבל ובייסורים, יש מטרה לטובת עם ישראל, כי כל זה מנקה את עם ישראל כדי להתקרב אחר כך להשם.

בין אם אנו מתחברים ומזהים עם זה ובין אם קשה לנו אישית לתפוס ולקבל זאת, זו העובדה: לכל צרות הגלות יש סיבה ותועלת, הכול חלק מהתוכנית של השם לטובת עם ישראל. אז איך אפשר לומר "מתחרט עליהם שבראם"?

את אותה שאלה נשאל מכיוון אחר: איך יעלה על הדעת לומר שהשם "מתחרט"? האם באמת הגמרא מתכוונת לומר שהשם לא ידע מראש מה הוא בורא, ורק אחר כך התברר לו איזו מפלצת נוצרה, כזו שחבל שנבראה בכלל? חלילה! ברור ומובן שכשהשם ברא את כל אותם דברים, הוא ידע **בדיוק** מה הוא בורא ומה ההשלכות של זה, ולמרות זאת הוא החליט לברוא אותם! אז על מה הוא "מתחרט"? הקדוש ברוך הוא בכלל מתחרט על משהו, חס וחלילה?

נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

מובן ופשוט שחרטה למעלה אינה כפשוטה, חס ושלוש, שהקדוש ברוך הוא משנה דעתו ומתחרט, חס ושלוש, על דבר שעשה¹¹.

אלא הדבר בא לבטא שיש עניין שלילי בזה.

כדי להבין מה המשמעות של החרטה אצל הקדוש ברוך הוא, ננתח קודם את החרטה האנושית.

בדרך כלל, אדם מתחרט בגלל אחת משתי סיבות: או שהנסיבות השתנו וקרה משהו שהוא לא ידע לפני ההחלטה שלו, או שהוא טעה בשיקול הדעת ועכשיו הוא מבין את הטעות ומתחרט על הצעד שעשה.

אבל יכולה להיות עוד סיבה: לא שהתגלה משהו, אלא שמלכתחילה ההחלטה הייתה לא שלמה. הוא ידע שזה רע, אבל הרגש שלו והיצר

10. על פי ספר הזכרונות, פרק נ.

א. ענין הנחמה וחרטה אצל הקב"ה ע"ד הפשט – ראה לקו"ש חט"ו ע' 27 ואילך. וש"נ.

הם רק אמצעי כדי להגיע לקומות הגבוהות, לצבוע ולשפץ אותן. ברגע שהם ישלמו את תפקידם, הם יסולקו מכאן.

יותר מזה: נניח שפקח בא לבדוק את אישורי הבניה של בניין שנבנה, את תקינות המבנה ואת היציבות שלו. האם הוא מסתכל ובודק את הפיגומים, את יציבותם או את יציאות החירום שלהם? לא, כי מבחינתו הם לא קיימים. מדובר על מבנה ארעי, ולא משנה כמה הוא גבוה ונוכח, ולכן הוא בכלל לא מופיע בתוכניות וברישומים.

זה מה שאומר לנו התלמוד הבבלי: הרוע שקיים בעולם הוא מציאות לא אמיתית. כלומר: אין סיבה אמיתית לקיום שלהם כאן בכלל, וכתוצאה מזה הם גם לא יהיו כאן לנצח. אין בהם שום תוכן משל עצמם, אין שום רצון בהן, ולכן מיד כשהם יסיימו לעשות את תפקידם הם ייעלמו. לכן, כמו הפקח שמתעלם מהפיגומים כי הם לא מופיעים בתוכניות שהוא מכיר, כך גם ביחס לרע שבעולם - הדרך הנכונה היא להבין שאין בהם ממש, גם עכשיו כשהם קיימים ופועלים ואפילו מכאיבים.

כך השם מסתכל על כל הסבל, הצרות והקשיים שיש בעולם: הם נועדו כדי לשרת מטרה אחרת, הם נבראו מראש בכוונה לסלק אותם ברגע שהמטרה תושלם. הם רק פיגומים. הם רעים, הם מכוערים והם מפריעים, ולכן הם יסולקו מכאן מיד אחרי השיפוצים. רק שכרגע צריכים אותם, זה הכול.

דברי התלמוד הבבלי הם מתנה גדולה לחיים.

ליצרים ולבעיות שלנו יש לפעמים עוצמות גדולות. הם מרגישים לנו חזקים ונוראים, ממש מפלצות שקשה להתמודד איתן.

מלמד אותנו התלמוד הבבלי: אם תסתכל על זה נכון, תבין שזה לא משהו אמיתי שצריך לייחס לו חשיבות. בדיוק כמו שאף אחד לא 'מתרגש' מפיגומים, כך אין צורך להתרגש מכל דבר שלילי בחיים. בסוף זה יעבור, והדברים הטובים הם אלה שיישארו נצחיים.

לפעמים עולות בנו מחשבות על תכונות שליליות, על דפוס פעולה חוזר ונשנה של היצר הרע ששובה אותנו שוב ושוב בכבלי. ברגעים כאלה אנחנו צריכים להסתכל על עצמנו במראה, ולומר ליצר הרע: "אני

והנה הוא שומע קול בכי. הוא קם ונכנס לחדר השני, שם הוא מצא את אביו ממרר בבכי על שנאלץ להכות את בנו כדי לחנכו.

הבכי והצער של רבי ניסן על שנאלץ להעניש את בנו השפיעו על יצחק שאול יותר מהעונש עצמו, והוא אכן שינה את התנהגותו.

לימים היה יצחק שאול מתלמידיו וחסידיו של הבעל שם טוב הקדוש, והוא היה מאלו שקירבו את רבי ברוך, אביו של אדמו"ר הזקן, לדרך החסידות.

אלה רק פיגומים

אחרי שהבנו את ההסתכלות של הקדוש ברוך על הדברים השליליים האלה, נשאלת השאלה: ומה אנחנו עושים איתם? איך מתמודדים עם זה? כאן יש לנו שתי גישות אפשריות: הבבלי מול הירושלמי. כל אחד מהם מדגיש נקודת מבט שונה על הדברים, שאפשר ללמוד ממנה דרך בחיים.

נתחיל מגישת התלמוד הבבלי:

כאשר נאמר "מתחרט עליהן", יש כאן הדגשה שארבעה דברים אלו אינם מציאות אמיתית וסוף סוף יתבטלו - שהרי "מתחרט הקדוש ברוך הוא", היינו שאין רצונו הפנימי בהם.

נשים לב שהניסוח של האמרה הזו בתלמוד הבבלי נחרץ וחד משמעי: אַרְבָּעָה מִתְחַרְט עֲלֵיהֶן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ. הוא שֶׁבָּרָאָם! בעצם, הוא מתייחס רק לצד השלילי של הדברים: הקדוש ברוך הוא מתחרט על קיומם של ארבעת הדברים.

נתאר לעצמנו נער שמעולם לא ראה כיצד בונים בניינים, ויום אחד הגיעו פועלים לצבוע את הבניין בו הוא גר והם מרכיבים לצד הבניין פיגומים גבוהים. הוא רואה את הפיגומים ופוער זוג עיניים: בשביל מה המרפסת המכוערת והמסוכנת הזו? למה מרכיבים אותה לצד הבניין? זה רע, מכוער ומזיק! והפועלים מסבירים לו: אל דאגה, אנחנו בונים את זה רק לכמה ימים ואחר כך מפרקים. והוא תמה עוד יותר: אתם מסכימים שזה מכוער ומסוכן, אתם בעצמכם אומרים שעוד מעט תפרקו את זה. אז למה לבנות מלכתחילה? התשובה פשוטה: הם אכן אינם מטרה לעצמם,

חזק ויציב.

במילים פשוטות: הרוע שביצר הרע אכן יתבטל בסופו של דבר, אך יש גם את האנרגיה של היצר הרע, הכוחות ותעצומות הנפש שהוא השקיע קודם לכן בדברים רעים. את האנרגיה הזו ניתן להפוך לטוב, ולכן היא תישאר. כך גם לגבי האומות הרעות: יש לנו בעיה עם הרוע שלהן, אין לנו בעיה עם הכוחות הטובים שהם יכולים להביא לעולם ולנו.

במבט רחב יותר: כשהתלמוד הירושלמי רואה דבר רע, הוא אומר לנו: הרוע עצמו אכן יתפרק ויסולק כמו הפיגומים, אבל בתוך הדברים - במקום עמוק ונסתר - יש איזושהי אנרגיה שאפשר לנתב לאפיק חיובי, והיא כאן כדי להישאר לנצח.

בשני יצריך

מה אומרת לנו גיטת הירושלמי על הרוע שבתוך נפשנו? - נקרא את הדברים בלשוננו של הרבי:

וכן הוא גם בנוגע ליצר הרע. שלעתיד לבוא יתבטל עניין הרע שבו, אבל כוחו וחיותו יתהפכו לטוב ויהיו קיימים לעתיד לבוא.

כלומר, בריאתו אינה רק לשם התועלת והמעלה שבו, בכך שעל ידי ההתגברות על מציאותו מתעלה יותר האדם במעלתו ומדרגתו, אלא לשם קיומו של היצר הרע עצמו לעתיד לבוא, מאחר שיתחפך לטוב².

ועל דרך המבואר בירושלמי בנוגע לאברהם אבינו עליו השלום ש"עשה יצר הרע - טוב". ועל דרך זה מצינו בכל איש ישראל בנוגע לפועל ולפי שעה: "בכל לבבך - בשני יצריך".

כפי שאנו מכירים את עצמנו, אנו יודעים שליצר הרע יש כוחות חזקים מאד.

ניקח למשל את רגש השנאה. כשאדם שונא מישהו, הוא יכול לצאת מהכלים ולחצות את

אהיה כאן הרבה אחריו. הטוב שיש בי הוא מציאות אמיתית, קיימת, בריאה של הקדוש ברוך הוא שיש בה ערך והוא רוצה בה באמת. ואתה - הקדוש ברוך הוא לא רוצה בך בכלל, הוא 'מתחרט' עליך".

יש פוטנציאל

וישנה גיטת התלמוד הירושלמי:

כאשר כהקדמה לעניין זה נאמר "ברא הקדוש ברוך הוא", הדבר מדגיש שיש בהם גדר של בריאת השם, היינו - רצון השם.

וממילא יש בהם עניין של נצחיות, מצד הניצוץ האלוהי שבהם, כבכל העניינים ש"ברא הקדוש ברוך הוא" (אלא שביחד עם זה באה ההוספה שיש בהם גם צד שלילי).

ואדרבה, דווקא עניין זה שבהם אינו מציאות אמיתית ועתיד להתבטל.

נשים לב שהירושלמי, בשונה מהבבלי, לא מדגיש רק את הצד השלילי של החרטה. חשוב לו לציין שיש גם צד נוסף: שְׁלֵשָׁה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא וְתָהָא שְׁבָרָאן - אומנם הוא מתחרט, אבל הוא ברא.

וזה לא רק שינוי בסגנון, זה שינוי מהותי. בעוד התלמוד הבבלי מדבר על הדברים השליליים כפי שהם עומדים וקופים במלוא עוצמתם לנגד עינינו, ולכן הוא מכוון אותנו לפוצץ את הבועה ולראות איך המציאות הזו איננה אמיתית ועומדת להיעלם, התלמוד הירושלמי נוקט בגישה אחרת. הוא מסתכל על שורשם של הדברים, ושם הוא חושף שאפילו בפיגומים האלה יש משהו שכן יישאר לנצח. גם באותם דברים רעים, יש יסודות שאותם השם כן רוצה.

במילים אחרות: נכון שהשם 'מתחרט' ולא רוצה באותם דברים שליליים, אבל על מה הוא מתחרט? על הקוסמטיקה שלהם, על הצורה הרעה הנוכחית שלהם - והיא אכן תתבטל בעתיד. אבל אפילו בהם יש אנרגיה חיובית. יש בהם לפחות משהו שיישאר אחרי שהרע הזה יחלוף מהעולם. אם נמשיך במשל הפיגומים, זה כמו שמישהו ייקח את חומר הגלם של הפיגומים, את העצים והמתכות, וימחזר מהם מבנה קבע

ב. ראה ד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פל"א ובכ"ז.

ג. ברכות פ"ט ה"ה.

ד. ואתתנן ו, ה. ברכות נד, א. ספרי ופרש"י שם.

ולכן, כדי להתחזק בעבודת השם, צריך לנקוט בגישת הבבלי. לומר לעצמנו שהאמת היא לא כמו שהדברים נראים במבט שטחי, לא כמו שנדמה שהחלקים הרעים בנפש ומאורעות החיים הקשים הם סערה אדירה.

יש להתבונן בזה שהקדוש ברוך הוא אוהב אותנו, את נקודות האור שיש בנו. להפנים את זה שמעשה טוב אחד והתגברות אחת על היצר הרע אלו הדברים האמיתיים שלא ילכו לשום מקום, בעוד כל הרע שמסביב הוא זמני וחסר מהות עצמאית, כמו בלון נפוח שהולך ומצטמק ונופל.

יחד עם זאת, מגישת הירושלמי אנחנו כן יכולים לקבל השראה וקריאת כיוון. כשאנו לומדים את תורתם של צדיקי הדור, אנו נוכחים לדעת שהם באמת רואים את האמת והטוב שבכל אחד מאיתנו. להם ברור שלמרות ההתמודדויות והחולשות יש בנו טוב והוא נצחי.

עצם הידיעה שבסוף הכול יתהפך לטובה, והסערות החזקות והרגשות העצומים כמו כעס ועצב ידחפו אותנו אז קדימה ונשתמש בהם לקדושה - מעודדת ומדרבנת מאד.

לא להתכופף

מכל מה שלמדנו עד עכשיו, אנחנו מקבלים מבט חדש על הגלות. נקרא את הדברים בלשון של הרבי:

בירושלמי הנידון הוא דברים שיש בהם נצחיות, לפי ש"ברא הקדוש ברוך הוא" אותם, ולכן יהיה להם קיום גם לעתיד לבוא, ורק שהצד הלא־טוב שבהם, העניין השלילי, יתבטל.

ולפיכך הושמט בירושלמי הפרט של "גלות", שהרי הגלות בפועל היא כולה ענין שלילי ותתבטל לגמרי לעתיד לבוא.

כמו שאמרנו, הירושלמי מסתכל על הצד החיובי שבכל זאת קיים גם בדברים השליליים. הוא רואה את מה שיקרה בעתיד, את האנרגיה החיובית שאפשר יהיה להפיק מהיצר הרע ומהאומות הרעות.

כל הקוים האדומים. הוא לא יירגע ושום דבר לא יעצור אותו. הכוחות הללו הם אנרגיות עם עוצמה גדולה, שאפשר לנצל לדברים טובים. אפשר רק לדמיין מה היה קורה אם את הכעס הזה אפשר היה לתעל לכעס על כל העוולות, הרע והשלילי בעולם, וזה היה מעורר פרץ אדיר של אנרגיה לשפר ולעשות הכול טוב יותר.

זו לא תיאוריה בלתי מעשית. אצל צדיקים זה ממש כך: הכוחות החזקים והתשוקות, שאצלנו מוכוונים מראש לדברים שליליים, אצלם מנותבים אך ורק לעבודת השם. כשהם לומדים תורה הם צמאים להבין את דברי הגמרא, כמו שאנו סקרנים מאד לדעת את החדשות המסעירות. הם משתוקקים לאכול מזה כפי שאנחנו צמאים ללימודה קרה ביום קיץ. הצדיקים למעשה ניצחו את היצר הרע שלהם, אך לא הכחידו אותו - הם הפכו אותו במאה ושימונים מעלות וניתבו את הכוחות העצומים שלו לטוב. הם לקחו את הפיגומים ובנו מהם מבנה חזק ובטיחותי. כך אומר המדרש על אברהם אבינו, ש"עשה את היצר הרע - טוב".

אצלנו, גם אם זה בלתי אפשרי למימוש בצורה המלאה, זה יכול להיות ברגעים מסוימים, במינונים נמוכים. התורה אומרת: "ואהבת את השם אלוֹקֶיךָ בכל לבבך", וחז"ל מפרשים שהכוונה היא שעלינו לאהוב את השם "בשני יצרין". כלומר, עלינו ללמוד על המעלה והטובה הגדולה שיש בקיום מצוות וקרבה להשם, עד שגם היצר הרע שלנו יבין שטוב וכיף לקיים מצוות וגם הוא יאהב את השם. אז אולי לא נהפוך את כל האישיות, אבל באיזשהו מקום אנחנו כן יכולים להטות כוחות של היצר הרע לאהבת השם.

איזו גישה עלינו לאמץ - את הגישה האופטימית של הירושלמי הרואה את הטוב הנצחי שבכל דבר, או שמא את הגישה המציאותית של הבבלי שמבחינה ברע ושוללת אותו?

אם נהיה כנים, אנחנו איננו 'ירושלמים'. אנחנו אנשים קטנים, שחווים את הרגע ומגששים צעד אחר צעד בדרך. אדם כמונו לא יכול לראות את התכונות הרעות שלו, את המשיכה לרע ואת תאוות ליבו כמקור אנרגיה חיובי, כי זה רק יגרום לו ליפול.

בורא הרע, מתייחס אל הרע כאל מציאות ארעית וחולפת, ולכן גם אנחנו לא מתרשמים מזה ומחזיקים מעמד. יהודי צריך להיות מלא בביטחון שזה לא עומד להימשך ללא מוצא, שזה מצב זמני שעומד לחלוף ולהתבטל ולא להשאיר שום זיכרון.

וזה מביא אותנו לתובנה נוספת:

התורה היא נצחית, בהיותה מורה דרך מאיר והוראה^ה לכל אדם מישראל המחזיק בגאון ב"תורה [ציווה לנו משה] מורשה קהילת יעקב". ופשיטא שאינו מכופף ראשו בפני עניינים המנוגדים ליהדות או בפני הגויים.

והדבר מזרז את קיום היעוד "קץ שם (השם) לחושך", ביטול הגלות, ובאה "מיד" הגאולה האמיתית והשלמה על ידי משיח צדקנו.

הרוח המנשבת בחוץ, רוח של גלות ושל חומריות, לא תכופף אותנו. נזכור שהאמת בצד שלנו, שכל זה זמני והכול נועד לגלות בנו כוחות חזקים יותר משיעורנו לעבודת השם.

קיבלנו כמה יסודות כלליים להתמודדות שלנו מול החולשות והחסרונות, הגלות והיצר הרע: לחשוב על כך שהקשיים שלנו הם זמניים ולכן לא נשלים עם המצב, וגם לא ניכנע לתכתיבים ולא ניכנס לייאוש ולחרדה מפני המצב הנורא, כי זה עומד לחלוף. וזה גם מסר מעודד: האנרגיה והעוצמות הרבות שיש בכל הקשיים שלנו, בסופו של דבר ינותבו למקומות טובים שיעלו אותנו גבוה הרבה יותר.

ה. עפ"ז יומתק מה שלא הפשיל הוגא עצמו את אבנטו – כי הוא ע"ד מחז"ל (סנה' פב, סע"א) שנעלמה הלכה ממש בכדי שפנחס יבוא ויטול את הראוי לו (תנחומא בלק כ).

ו. איוב כה, ג. ונתבאר בשערי אורה ש' הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פצ"ד. אוה"ת מקץ (כרך ה) תתקעד, ב. ד"ה ראשית גוים עמלק תר"פ.

בעניין הזה, הגלות היא יוצאת דופן. כאן אין ויכוח שזו מציאות שעומדת להתבטל ואין מה לקחת ממנה יותר. ברגע שתבוא הגאולה, לא תהיה יותר גלות והיא תהיה כמו חלום רע שהתפוגג ונעלם.

וזה נותן לנו כוח להתמודד עם הגלות:

לכל לראש יש לדעת ולזכור תמיד שעניין הגלות הוא מן הדברים שהקדוש ברוך הוא "מתחרט עליהן". הגלות אינה מעמד ומצב שהקדוש ברוך הוא רוצה, חס ושלום, שבני ישראל ימצאו בו.

והדברים נאמרו ונמסרו לכל אחד מישראל, כיוון שגם אצלו צריכה להיות "מורת רוח" מהגלות. הגלות הרי היא עונש (מפני חטאינו). אם יהודי מרגיש אחרת, רחמנא ליצולן, ואומר שזהו מצב ההולם את בני ישראל, הרי דבריו הם היפך רצון השם – שהרי הקדוש ברוך הוא מתחרט על הגלות.

אך מאידך, אסור שידיעה זו תהיה באופן שיפיל את האדם במרה שחורה, חס ושלום. אין להתפעל מהגלות, שהרי ידוע שאין היא מציאות אמיתית, וסוף סוף בקרוב ממש היא תתבטל.

הדברים שלמדנו מלמדים אותנו כיצד להתייחס לגלות. אנחנו צריכים לזכור שבעיני השם היא דבר רע ומצב מצער, ועל כן אסור לנו 'להשלים עם המצב' וחובתנו לבקש את הגאולה ללא הרף. כך גם ביחס לגלות האישית ולקשיים הרוחניים של כל אחד מאיתנו: עלינו לזכור שאין 'להשלים עם המצב', ולומר "נו, כך ברא אותי השם", ככעסן או כעצלן, כתאוותן או כאדיש. עלינו לדעת כי אותו יצר הרע הוא בהחלט רע – גם בעיני השם! אי אפשר לחיות איתו בשלום ובהשלמה.

ומצד שני, יש כאן גם עידוד: השם בעצמו,

קיבוץ התשובה

להבטחה האלוקית על קיבוץ הגלויות יש גם משמעות פנימית. יש גולים שלא זזו ממקומם, וקיבוצם הוא גם קריאה לפעולה: עליכם להתקבץ.

במאמר "אם יהיה נדחך" משנת תשכ"ז, מבאר הרבי את משמעות הפיזור והקיבוץ ומשמעות התשובה והשיבה, ברוחו של חודש אלול שבעיצומו אנחנו עומדים.

א. אחד בארץ

התורה מתארת את תהליך התשובה בשלהי הגלות, שיביא לקיבוץ הגלויות: "וְשָׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי כָּכָל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם, אֹתָהּ וּבְנֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ. וְשָׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וְקִבְּצָךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצָךָ ה' אֱלֹקֶיךָ שָׁמָּה. אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׂמַיִם, מִשָּׁם יִקְבְּצָךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחָךָ".

בפשטות, הפסוק מדבר על ייעוד קיבוץ הגלויות. אך במאמר תתבאר המשמעות הפנימית של הפסוקים בעבודת השם של כל יהודי.

תחילה נשים לב לכך שהפסוק מדבר על 'קיבוץ', שמשמעותו איסוף של פרטים רבים – ובכל זאת, ההתייחסות כולה היא בלשון יחיד.

ההסבר לזה הוא:

בעיקרון, האחדות מייצגת את האלוקות והקדושה, בעוד הריבוי מייצג את העולם הזה והגשמיות – כי בקדושה מורגש הביטול כלפי הקדוש ברוך הוא וכיצד כל פרט משרת את המטרה האלוקית, ואילו בגשמיות כל פרט במציאות מבטא ישות עצמאית ו"פירוד".

הנשמה הקדושה מצד עצמה היא בבחינת "יחיד", כי היא מאוחדת ומיוחדת עם הקדוש ברוך הוא. אך כאשר הנשמה יורדת לעולם

הזה, והאדם מתחיל לעסוק בענייני העולם, כוחות הנפש נעשים 'רבים' ונפרדים – ויש צורך 'לקבץ' ולאסוף אותם בחזרה אל האחדות האלוקית שבנשמה.

כתוצאה מתהליך ההיפרדות הזה, יהודי מידרדר ברוחניות עד כדי חטא ועבירה על רצון השם, חלילה – וזהו מצד של "נידח".

אלא שאפילו במצב של 'ידידות', הנשמה נותרת יחידה – כי מקורה של הנשמה האלוקית היא למעלה מכל המגבלות וההגדרות הכובלות, ותמיד נשמר הקשר העמוק שלה לאלוקות.

וְשָׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי כָּכָל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם אֹתָהּ וּבְנֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ.

וְשָׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ, וְשָׁב וְקִבְּצָךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצָךָ ה' אֱלֹקֶיךָ שָׁמָּה.

אִם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׂמַיִם, מִשָּׁם יִקְבְּצָךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחָךָ¹.

מדוע קיבוץ הגלויות נאמר בלשון יחיד?

צריך להבין מה שכתוב "נִדְחָךְ", לִשְׁוֹן יָחִיד.

הַרִי עֲנֵנִי הַקְּבוּץ שֶׁיְהִי בַּפְּרָטִים דְּוָקָא, וּבַפְּרָט בְּרַבּוּי פְּרָטִים. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאַחַד אֶחָד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". מֵה שְׂאִין כֵּן עַל יָחִיד אֵין נֹפֵל הַלְשׁוֹן קְבוּץ.

וְכֵינֵן שֶׁנֶּאֱמַר לְשׁוֹן קְבוּץ ("קִבְּצָךָ"), אֵינוֹ מוֹבֵן

1. נציבים ל ב-ד.

4. שמואל ב' ז, כג.

ג. עקירת הרצונות

בפרק זה מוסבר כיצד התשובה מביאה להתגלות ה"יחידה", וכתוצאה מכך ל'קיבוץ הגלויות' בנפש.

החטא יוצר כוח של טומאה ('קליפה'), שמורכב גם הוא משני חלקים. מעשה החטא יוצר את ה'גוף' של ה'קליפה', והחשק והחיות שהושקעו במעשה החטא יוצרים את ה'נפש' והחיים של אותה 'קליפה'.

לכן התשובה כוללת שני חלקים: חלק נפשי-מהותי – חרטה על ההתנהגות השלילית בעבר וקבלה להתנהג בצורה טובה בעתיד; וחלק טכני – אמירת וידוי על החטא.

שני חלקי התשובה מתקנים את שני חלקי הפגם שיוצר החטא: החרטה ועקירת הרצון מהחטא שנעשה, 'הורגים' את הנפש והחיים של ה'קליפה'; ואילו הוידוי הטכני-מעשי מבטל את 'גוף' ה'קליפה' שנוצר ממעשה החטא.

מעבר לכל זה, ישנה עבודת תשובה גבוהה יותר. זוהי תשובה חד משמעית, שבה האדם עוקר בבת אחת את רצונותיו מהרע לחלוטין, ומתמסר באופן בלעדי ומוחלט לרצון השם. כתוצאה מזה, כל הפעולות והמעשים השליליים מתבטלים מאליהם, וכל הרצונות של יהודי מופנים לקדושה.

זוהי תשובה שבאה מכוח ה'יחידה' שבנפש, שהיא כוח עצמי של הנשמה – ולכן זה 'מקבץ' את כל כוחות הנשמה בחזרה אל האחדות ואל הקדוש ברוך הוא.

תשובה כזו מבטלת את כל ה'קליפות', ואפילו תוצאות של חטאים חמורים כל כך שבדרך כלל אין דרך לתקן אותם.

בתשובה שני חלקים: החרטה, הוידוי

דְּהִנְהָ, בְּתִשׁוּבָה יִשְׁנֶם שְׁנֵי עֲנָיִים:

עֲנֵן הָרָאשׁוֹן הוּא הַתִּשְׁבּוּבָה עֲצָמָה, שֶׁהִיא הַקְבֵּלָה טוֹבָה עַל לְהִבָּא.

בגלל בחינת היחידה שבנפש – כל יהודי יקובץ ויחובר בחזרה

וְהִנֵּה, כִּינֵן שְׂכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, גַּם בְּשִׁיעַת הַחֲטָא בְּהִיּוֹתוֹ "נִדְח", רַחֲמָנָא לְצִלָּן, יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת "אֶחָד" - הִנֵּה מִצַּד הַ"אֶחָד" שָׁבוּ, יִקְבֹּץ גַּם הוּא, כְּהַבְטָחָה שֶׁ"לֹא יִדָּח מִמֶּנּוּ נִדְח"⁸.

וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתוּב "וְשָׁב ה' אֶלְקֵינוּ אֶת שְׁבוּתָהּ [וְרַחֲמָהּ וְשָׁב וְקִבְּצָה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצָה ה' אֶלְקֵינוּ שָׁמָּה]. אִם יִהְיֶה נִדְחָה בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבֹּצָה [ה' אֶלְקֵינוּ וּמִשָּׁם יִקְחָה]":

דְּעִנְיָן "הוֹי אֶלְקֵינוּ" הוּא בְּחִינַת הַיְחִידָה שֶׁבְּנַפְשִׁי, בְּחִינַת נִיצוּץ נִבְרָא שֶׁמִּקְבֵּל מְנִיצוּץ בּוֹרָא⁹.

וּמִצַּד בְּחִינַת "הוֹי אֶלְקֵינוּ" שֶׁבְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל (בְּחִינַת הַיְחִידָה), הִנֵּה גַם כְּשֶׁהוּא "נִדְח", "בְּקִצָּה הַשָּׁמַיִם", מִכָּל מְקוֹם, "מִשָּׁם יִקְבֹּצָה וּמִשָּׁם יִקְחָה".

התשובה מגלה את היחידה שבנפש

וְעִנְיָנוּ בְּעִבּוּדָה הוּא עֲנֵינָן הַתִּשְׁבּוּבָה, שֶׁעַל יָדָהּ מִתְגַּלֵּית בְּחִינַת הַיְחִידָה.

שְׁלֹכָן אֲמָרוּ¹⁰ "בְּמִקּוֹם שֶׁבְּעֵלִי תִשׁוּבָה עוֹמְדִים, צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵין יְכוּלִים לַעֲמֹד שָׁם". לָפִי שֶׁעַל יְדֵי הַתִּשְׁבּוּבָה מִתְגַּלֵּית בְּחִינַת הַיְחִידָה.

וְזֶהוּ שֶׁמִּצִּינוּ גַּבִּי הַתִּשְׁבּוּבָה דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן דִּוְרָדְיָא, שֶׁ"בְּכָה רַבִּי וְאָמַר: יֵשׁ קוֹנָה עוֹלָמוֹ בְּשִׁיעָה אַחַת"¹¹. וְהִנֵּה, שְׂרָבִי נִתְקַנָּא בְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן דִּוְרָדְיָא. דְּאַף שְׂרָבִי הִיָּה הָרָאשׁ וְהַיְחִיד בְּדוֹרוֹ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, מִכָּל מְקוֹם נִתְקַנָּא בְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן דִּוְרָדְיָא, מִצַּד הַמַּעֲלָה שֶׁבְּתִשְׁבּוּבָה, שֶׁעַל יָדָהּ דִּנְקָא בְּאִים לְגִלּוֹי בְּחִינַת יְחִידָה.

8. ע"פ שמואל ב יד, יד. תניא סוף פרק לט. הלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן ד, ג.

9. כמ"ש בע"ח שער מב (שער דרושי אבי"ע).

10. ברכות לד, ב.

11. עבודה זרה יז, א: "אמרו עליו על רבי אלעזר בן דורדיא, שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה. פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה נוטלת כיס דינרין בשכרה, נטל כיס דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות. בשעת ההגל דבר הפיחה, אמרה: כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה, כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה. הלך וישב בין שני הרים וגבעות, אמר: הריים וגבעות בקשו עלי רחמים... שמים וארץ בקשו עלי רחמים... חמה ולבנה בקשו עלי רחמים... אמר: כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים, אמרו לו: עד שאנו מבקשים עליך נבקש על עצמנו... אמר: אין הדבר תלוי אלא בי, הניח ראשו בין ברכיו וגעה בבכי עד שיצאתה נשמתו. יצתה בת קול ואמרה: רבי אלעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא... בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בכמה שנים, ויש קונה עולמו בשעה אחת. ואמר רבי: לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן, אלא שקורין אותן רבי".

עקירת הרצון מבטלת את הקליפה

ועל ידי זה מתבטלת גם הקליפה שנושית על ידי החטא.

ועד שאפילו בחטא כזה שעליו אמרו¹⁴ "איזהו מעות שלא יוכל לתקן? זה שבא [על הערוה] והוליד [ממזר]" - הרי "אין לה דבר העומד בפני התשובה"¹⁵. וכמעשה הידוע¹⁶ בבבל תשובה אחד שצדק בכל נפשו, ומתו פתאום באותו הרגע כל הממזרים הנולדים מעונו.

כי על ידי זה שעוקר את רצונו מהרע, איז מתבטלת הקליפה שנושית על ידי החטא, וכל רצונותיו שנתפזרו ונדחו רחמנא לצלון בקלפות, חוזרים לקדשה.

ד. הקיצו מתרדמתכם

באופן עקרוני, תשובה כזו שנובעת מכוח ה"יחידה" שבנפש, יכולה לקרות במפנה אחד, ועשויה להתרחש תמיד בתוך רגע אחד.

אך כוח זה עשוי להיות נעלם ולא להשפיע באופן גלוי. ואילו בחודש אלול, הקדוש ברוך הוא מתגלה לכל יהודי וכתוצאה מכך מתגלה פנימיות הרצון של כל יהודי – ואז זו ההזדמנות לשוב בתשובה מנקודת ה"יחידה".

זוהי גם משמעות תקיעת השופר בכל ימי חודש אלול – היא מעוררת את פנימיות רצונו של יהודי, עד שהוא מעצמו מתעורר ונחרד ושב בתשובה.

ובכלל זה היא גם החרטה על העבר, פי מהחרטה על העבר מכח שהקבלה על להבא היא קבלה אמיתית.

וענין השני הוא הודוי דברים שצריך להיות עם התשובה.

החרטה עוקרת את נפש הקליפה, הווידוי מבטל את גוף הקליפה

וטעם הדבר הוא:

לפי שבכל דבר ישנו גוף ונפש.

וכן הוא גם בהקליפה שנושית מהחטא, שיש בה גוף ונפש. והינו, שמהרצון והחיות שהיה לו בהחטא מתהווה נפש הקליפה, וממעשה העברה מתהווה גוף הקליפה.

ולכן גם בבטול הקליפה, שנושית על ידי התשובה, צריכים להיות שני ענינים:

והינו, שעל ידי החרטה ועקירת הרצון מהחטא נעקר הנפש של הקליפה, אך בכדי לבטל גם את גוף הקליפה צריך להיות ודוי דברים.

וזהו שתקנו לומר "אשמנו בגדנו" בכל אותיות האל"ף ב"ת¹². כי על ידי עשירים ושתים האותיות של הודוי, הרי הוא מוחה את הגוף דקליפה. וכידוע¹³, שעשירים ושתים האותיות (עם החלופים ותמורות שלהם כו') הם מקור כל ההתהוות.

עיקר התשובה – עקירת הרצון הכללי מהרע ורצון עצמי בלעדי להשם

אמנם, עקר ענין התשובה הוא עקירת כל הרצונות הזרות שבעולם הזה לגמרי מכל וכל, ולא יהיה אלא הרצון לה' לבדו, שהוא רצון פשוט ועצמי בעצמות הנפש ממש, בבחינת היחידה שבנפש.

ועל ידי זה הרי הוא מקבץ את כל הרצונות שלו שנתפזרו ונדחו, כנזכר לעיל.

כי כל הרצונות הפרטיים המשתכם היא מרצון הכללי. ולכן, כאשר עוקר את רצונו הכללי מהרע, איז במילא מתקבצים גם הרצונות הפרטיים.

14. חגיגה ט, א (במשנה). יבמות כב, ב.

15. רמב"ם הל' תשובה ג, יד.

16. שערי תשובה, סעי' ד. וראה שערי תשובה ח"א שם ג, ג.

בהקשר זה נהוג לקרוא את סיפורו של ר' יוסף בעל העגלה" (מרשימותיו של הרבי הרי"צ, בהקדמה לספר 'פוקח עורים'), ומקובל שהסיפור המוזכר שם על מי שעשה תשובה עד שמתו הממזרים הוא הסיפור הזה. קיצורו של דבר: ר' יוסף היה מתלמידיו של אדמו"ר הזקן, בשלב מסוים קיבל הוראה ב'יחידות' כי לטובת נשמתו מוטב לו להיות עגלון מלהיות רב. אחרי תקופה קיבל סימנים שכעת הוא הזמן להיעשות לעגלון. וכך עשה.

במהלך נסיעותיו פגש בו יהודי מתבולל, שהתרשם עמוקות מעבודת השם שלו, ושב בתשובה. המתבולל חלה קשות, עד שהגיעה הידיעה שאשתו הנכרייה ובניו הגויים טבעו בנהר. ר' יוסף העביר לו את הידיעה, ובישר לו כי תשובתו התקבלה.

הרבי האמצעי כתב במיוחד עבור אותו בעל תשובה, ר' משה ליב, את הספר 'פוקח עורים'.

12. "שהוא נסח השנה לכל נפש מ'ראשיכם שבטיכם" עד 'חוטב עצים' ושוב מ'מיק'.

13. שער היחוד והאמונה פרק א.

התשובה מכוח ה'יחידה' יכולה להיות בכל רגע

והנה, ענין היחידה שבנפש, שממנה באה עקירת הרצון, שעוקר את כל רצונו מהרע ואינו רוצה בשום דבר רק באלקות - ישנה תמיד בשלמות בכל אחד ואחד מישראל.

וכמאמר אדמו"ר הזקן¹⁷: "שמע ישראל - יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד חס ושלום מאלקות".

וכיון שענין התשובה הוא מצד בחינת היחידה שבנפש, שהיא בשלמות בכל אחד ואחד מישראל, לכן אפשר להיות תשובה גם "בשעתא חדא וברגעא חדא"¹⁸, בשעה אחת.

הינו, שגם "ברגעא חדא", הנה כשישנה בזה ה"שעתא חדא", כפרוש כבוד קדשת מורי וחמי אדמו"ר: "מפנה" אחד¹⁹ - אזי הוא "קונה עולמו".

וענין זה הוא גם בהלכה: שהמקדש את האשה "על מנת שאני צדיק גמור", אין שום נפקא מינה [- אין זה משנה כלל] במעמדו ומצבו העבר, וכאשר הרהר בתשובה הרי היא מקדשת בודאי²⁰.

בחודש אלול במיוחד – מתגלה פנימיות הרצון של כל יהודי

אמנם, במשך כל השנה הרי זה יכול להיות בהעלם, שאינו נפר.

אך בחדש אלול, שאז נמצא המלך בשדה ומקבל את כלם בסדר פנים פות ומראה פנים שוחקות לכלם²¹,

והינו, שגם אלו שנמצאים ב"שדה", בחינת "איש שדה"²², מאיר להם הארת פנימיות רצונו ותבנה.

הנה מצד גלוי פנימיות הרצון של הקדוש ברוך הוא שמאיר בחדש אלול, מתגלה גם פנימיות הרצון שב'ישראל',

שפנימיות רצונו הוא להיות מיוחד בו ותבנה. וכנזכר לעיל, שאיש ישראל אינו רוצה ואינו יכול

להיות נפרד חס ושלום מאלקות.

כתוצאה מהתקיעות בחודש אלול האדם מתעורר ונחרד

וזהו גם כן ענין התקיעות שבחדש אלול.

שבכל יום ויום שבחדש אלול, לא רק בראש חודש, אלא גם בכל ימי החודש (מלבד שבת, וכן ערב ראש השנה, מצד טעמים צדדים²³), תוקעים בשופר.

שענין התקיעות הוא, כמו שכתב הרמב"ם²⁴: "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם". והינו, שתקיעת שופר מעוררת גם את ה"ישנים" וה"נרדמים".

ואכן ההתעוררות הוא, כמו שכתוב²⁵ "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו". והינו שאין צריך להתבוננות וכו', אלא ששחרר ונתעורר מעצמו.

והינו, שמצד גלוי פנימיות רצונו יתבנה שמאיר בחדש אלול, נתעורר פנימיות הרצון שבכל אחד מישראל לשוב בתשובה, שתהיה אצלו עקירת הרצון מהרע, ולא ירצה בשום דבר רק באלקות, ועל ידי זה יהיה קבוצ ונאסיפת כל הרצונות כו', שיחזרו לקדשה.

התשובה מביאה ל'קיבוץ הגלויות'

וזהו מה שכתוב "ושבת עד ה' אלקיך [ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוה היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך. ושב ה' אלקיך את שבוניך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצה ה' אלקיך שמה]. אם יהיה נדחה בקצה השמים, משם יקבצך [ה' אלקיך ומשם יקדך]"²⁶.

שהמשך הכתובים הוא, שעל ידי "ושבת", ענין התשובה, הנה על ידי זה "משם יקבצך". וכנזכר לעיל, שעל ידי התשובה נעשה קבוצ הרצונות.

ועל ידי זה קוים הכתוב גם כפשוטו, שהקדוש ברוך הוא יקבץ את כל אחד ואחד מישראל, בבית משיח צדקני, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

17. ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז).

18. שם ע' תקמו (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד.

19. זח"א קכט, סע"א.

20. כמו "וישע השם אל הכל ואל מנחתו" - נפקה.

21. קידושין מט, ב. רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה: "[המקדש את האשה] על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור הרי זו מקדשת מספק שמא הרהר תשובה בלבו" (וכך נפסק בטוש"ע אה"ע סל"ח ס"א).

22. לקוטי תורה ראה לב, ב.

23. תולדות כה, כז.

24. ראו טור אורח חיים תקפא.

25. הלכות תשובה ג, ד.

26. עמוס ג, ו. טור שם.

27. נצבים ל, ד.

שבת קודש פרשת כ"תבוא

ח"י אלול

לעליית שישי עולה הבעל-קורא, מעצמו, בלי שיקראו לו ב"יעמוד"⁵.

בקריאת פסוקי התוכחה, הבעל-קורא מנמיך את קולו - אם כי עליו לקרוא בקול מספיק גבוה כך שהציבור ישמע את הקריאה - וחוזר וקורא בקול רגיל החל מהפסוק "אלה דברי הברית" שבסיום עליית שישי.⁶

לאחר העלייה עורכים עבור הבעל-קורא "מי שבירך" כרגיל.

לפני תפילת מוסף אומרים "אב הרחמים".

מנחה ופרקי אבות

בתפילת מנחה אומרים "צדקתך".⁷

לאחר תפילת מנחה, קוראים את פרק שלישי ופרק רביעי בפרקי אבות.

יום ההולדת של הבעל שם טוב ושל אדמו"ר הזקן. ביום זה עורכים התוועדות, בה מספרים מעשי צדיקים, מתחזקים בדרכי החסידים בכלל ובאהבת ישראל בפרט, ומקבלים החלטות לקבוע עיתים ללימוד התורה והחסידות.¹

רבותינו נשיאינו היו מאחלים בח"י אלול "גוט יום טוב" [חג שמח].²

שנים עשר הימים האחרונים של חודש אלול, החל מח"י אלול - צריכים להיות מוקדשים במיוחד לחשבון נפש על השנה החולפת, כאשר כל יום מוקדש לחודש אחד (ח"י אלול לחודש תשרי שעבר, י"ט אלול לחודש מרחשוון, וכן הלאה).³

קריאת התורה

הבעל-קורא מגביה את קולו בקריאת הפסוק "השקיפה ממעון קדשך", שבסיום עליית שני.⁴

5. היום-יום ח"י אלול. ספר-המנהגים עמ' 31. לוח כולל-חב"ד. וראה שער-אפרים שער ז סעיף כג, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי, עמ' יט, וש"נ.
6. קיצור-שו"ע סי' עח ס"ד ובכף-החיים סי' תכח ס"ק לח.
7. 'היכל מנחם' ח"ג עמ' מז, וש"נ. אוצר-מנהגי-חב"ד, אלול-תשרי, עמ' כב, ועיי"ש עמ' כא.

1. ספר-השיחות תש"ג עמ' 177, 179. ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 634 הערה 8.
2. ספר-המנהגים עמ' 102. 'תורת-מנחם - התוועדויות' (ו) תשי"ב ח"ג עמ' 173.
3. לקוטי-שיחות כרך כד עמ' 518.
4. לוח כולל-חב"ד.

יז אלול

תק"ג

חתונת הוריו של אדמו"ר הזקן - הרב הקדוש רבי ברוך והרבנית רבקה. החופה נערכה ביום שישי יז אלול, אבל אחד מהתנאים שהציב אביו של החתן היה שסעודת החתונה תיערך בח"י אלול.

תרנ"ז

אדמו"ר הרש"ב בחר את שמונה עשר התלמידים הראשונים של ישיבת תומכי תמימים, ומינה עליהם כמדריך את המשפיע המפורסם רבי שמואל גרונם אסתרמן.

תשמ"ח

הרבי מניח את אבן הפינה להרחבת בניין 770, שיצאה לדרך בעקבות הוראתו של הרבי. הרבי הגיע למעמד מביתו אחר הצהריים, לבוש בסירטוק משי, עלה לבימה מיוחדת שהוקמה מחוץ לבניין, ופתח מיד בשיחה שנמשכה כעשר דקות. בשיחה דיבר הרבי על נושא הנחת אבן הפינה, ואמר: "בית כזה שיסודו קודש והוא נבנה בהכרה שהבנייה היא בכוחו של הקדוש ברוך הוא, זוכה לברכות מאת ה', הנעשה שותף, כביכול, בבניין, והבנייה תהיה בהצלחה רבה בגשמיות וברוחניות, ושתהיה בזריזות, ויקום בו 'ושכנתי בתוכם' מתוך שמחה וטוב לבב".

לאחר שסיים את השיחה, הורה הרבי למר דוד צ"יס - יושב ראש קרן הבניין - לומר דברים באידיש, וגם גיסו של הרבי, רבי שמריהו גוראריה, נשא ברכה קצרה. לאחר מכן ירד הרבי מהבימה וניגש למקום שיועד להנחת אבן הפינה, לקח לידי אבן חפירה, הסיט מעט את

העפר בתוך הגומה ואז תפס בשתי ידיו באבן והניח אותה בתוך הגומה. לאחר מכן לקח הרבי את האת בידו וכיסה את האבן במעט חול. בסיום האירוע חילק הרבי דולר לצדקה לכל הנוכחים.

הי אלול

שס"ט

הסתלקות המהר"ל מפראג, הגאון הגדול המיוחס לדוד המלך. המהר"ל נפטר בגיל תשעים ושבע, ונטמן בעיר פראג.

אדמו"ר הזקן הוא צאצא בדור שמיני למהר"ל, בן אחר בן.

נח"ת

נולד מורנו רבי ישראל הבעל שם טוב. אביו הרב הקדוש רבי אליעזר היה בן מאה, ואימו הרבנית שרה הייתה בת תשעים.

ביום ההולדת השישה עשר שלו, יצא הבעל שם טוב להתבודדות, קרא מזמורי תהלים ועסק בייחודי השמות הקדושים. ואז, כפי שתיאר הבעל שם טוב עצמו: "פתאום ראיתי את אליהו הנביא וחיוך על שפתיו, התפלאתי במאד שבהיותי לבדי זכיתי לגילוי של אליהו הנביא. הייתה זו הפעם הראשונה שזכיתי לראות את אליהו הנביא לבד, כי לפני זה ראיתי כשהייתי ביחד עם הצדיקים הנסתרים".

ביום ההולדת העשרים ושישה שלו, התגלה לבעל שם טוב הנביא אחיה השילוני, ובמשך עשר שנים גילה לו ולמד איתו את המאור שבתורה כפי שלומדים אותה בגן עדן. ואז, ביום ההולדת השלושים ושישה של הבעל שם טוב, הורה לו אחיה השילוני להתגלות בעולם כעושה נפלאות ומגלה עמוקות.

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

קה"ת

אדמו"ר הזקן נולד, בעיירה ליוזנא שברוסיה הלבנה, הסמוכה לעיר ויטבסק. נקרא בשם "שניאור זלמן", על שם סבו, אביו של רבי ברוך. שם המשפחה של אדמו"ר הזקן היה ברוכביץ', ולפני כן היה שם המשפחה של הוריו פוזנר.

בלידתו של אדמו"ר הזקן התגשמה הבטחתו של הבעל שם טוב, שבעת סעודת יום הולדתו בשנה הקודמת, אמר לרבי ברוך, אביו של אדמו"ר הזקן: "למועד הזה ממש אתם חובקים בן".

באותו יום שבו נולד אדמו"ר הזקן, כשחזר הבעל שם טוב מטבילתו במקווה טהרה, היה במצב רוח מרומם ושמח שהפליא את כל התלמידים. הבעל שם טוב התפלל לפני העמוד, וכולם התפלאו על ניגוני החג השמחים בהם התפלל ועל כך שלא אמר תחנון. אחרי התפילה הזמין הבעל שם טוב את תלמידיו לסעודת מצווה והיה בשמחה גדולה. בתוך הסעודה אמר: "ביום רביעי נתלו המאורות. ביום רביעי זה לסדר קומי אורי, ירדה נשמה חדשה לעולם שתאיר את העולם בתורה הנגלית והחסידות, ותהיה לו מסירות נפש על דרך החסידות ותצליח עד ביאת המשיח".

ביום ההולדת של גיל שלוש, גזז הבעל שם טוב את שערותיו של אדמו"ר הזקן, הניח את ידיו על ראשו ובירך אותו בברכת כוהנים.

כבר בחגיגת בר המצווה של אדמו"ר הזקן, גאוני הדור הכתירו אותו בתואר "רב תנא הוא ופליג".

תקע"ג

אדמו"ר האמצעי נוסע מקרמנצ'וג ומגיע לליובאוויטש, ואיתו אלפי חסידים.

ליובאוויטש הייתה עיירה קטנה, שהתגוררו בה אז כארבע מאות משפחות, שלוש מאות מהן יהודיות. העיירה הייתה מוקפת יערות גדולים ששיוו לה מראה של מקום מבודד והעניקו לתושביה תחושת התבודדות, ולכן נעשתה מוקד משיכה לאנשים שרצו להתייחד עם נפשם ולהתקרב אל ה' ובריותיו.

כעבור כחודשיים התיישב אדמו"ר האמצעי בליובאוויטש במגורי קבע, והעיירה נעשתה עיר הבירה של חסידות חב"ד לתקופה של מאה ושתיים שנה וארבעה דורות של נשיאי חב"ד: אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצמח צדק, אדמו"ר מהר"ש ואדמו"ר הרשב"י, שהשפיעו מליובאוויטש את תורת החסידות והעבודה שבלב ברחבי העולם.

תרנ"ז

יום התחלת הלימודים בנגלה ובחסידות בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש.

כג אלול

תרצ"ז [משוער]

נפטר הרב הגאון החסיד ר' מאיר שלמה ינובסקי, סבו של הרבי, אבי אימו הרבנית חנה. הרב ינובסקי היה גאון גדול בנגלה ובחסידות. לאחר חתונתו, ישב הרב ינובסקי אצל אדמו"ר מהר"ש לתקופת לימודים של כשנה. לאחר הסתלקות סבו הרב הגאון החסיד ר' אברהם דוד לאוואט, מחבר "שער הכולל" ורבה של העיר ניקולייב, התמנה הרב ינובסקי על פי צוואתו לממלא מקומו.

ביום זה הרבי היה אומר קדיש.

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ר ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

וְהָיָה כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
נָתַן לָךְ נַחֲלָה וִירֵשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבֶּתָּ בָּהּ: וְהָיָה
כִּי־תָבֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ
נַחֲלָה וִירֵשְׁתָּהּ וַיִּשְׁבֶּתָּ בָּהּ: וַיְהִי אַרְי תְּעוּל
לְאַרְעָא דִּי יִי אֱלֹהֶךָ יִהְיֶה לָךְ אַחְסָנָא וְתִרְמָה
וְתִיחַב בָּהּ: ב' וְלִקְחָתָּ מֵרֵאשִׁית א' כָּל־פְּרִי
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֹא מֵאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
נָתַן לָךְ וְשִׁמְתָּ בַּטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם: וְלִקְחָתָּ
מֵרֵאשִׁית א' כָּל־פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֹא מֵאַרְצְךָ
אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְשִׁמְתָּ בַּטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁכֵן שְׁמוֹ
שָׁם: וְתִסֵּב מִרֵּישׁ כָּל אַבָּא דְאַרְעָא דִּי תַעַל
מֵאַרְעָךָ דִּי יִי אֱלֹהֶךָ יִהְיֶה לָךְ וְתִשְׁוִי בְּסִלָּא וְתִהְיֶה
לְאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יִי אֱלֹהֶךָ לְאַשְׁרָאָה שְׂכֻנָּתָהּ
תִּפְּזֵן: ג' וּבָאתָ אֶל־הַפֶּהֶן אֲשֶׁר יְהִי בַּיָּמִים הָהֵם
וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־
בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְתִּינִי
לָתֵת לָנוּ: וּבָאתָ אֶל־הַפֶּהֶן אֲשֶׁר יְהִי בַּיָּמִים
הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְתִּינִי
לָתֵת לָנוּ: וְתִימִי לֹת כֶּהֱנָא דִּי יְהִי בַּיָּמִים הָאֵלֶּיךָ
וְתִימִר לֵה תִימִי יִמָּא דִּין קָדָם יִי אֱלֹהֶךָ אַרְי
עֲלִית לְאַרְעָא דִּי קָיִים יִי לְאַבְהֶתְנָא לְמַתָּן לָנָא:
ד' וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטֶּנָּא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לְפָנָי מִזֶּבֶחַ
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטֶּנָּא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ
לְפָנָי מִזֶּבֶחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְיִסֵּב כֶּהֱנָא סִלָּא מִיָּדְךָ
וַיַּעֲנֶעְנָה קָדָם מִדְּבַחָא דִּי: אֱלֹהֶךָ: ה' וְעָנִיתָ
וְאָמַרְתָּ לְפָנָי א' יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִי אָבִי
וַיִּרְדּוּ מִצְרִימָה וַיִּגְדֵּר שָׁם בְּמִתִּי מִעֵט וַיְהִי־שֵׁם
לְגוֹי גְּדוּל עֲצוּם וְרַב: וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנָי א' יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבִי אָבִי וַיִּרְדּוּ מִצְרִימָה וַיִּגְדֵּר שָׁם
בְּמִתִּי מִעֵט וַיְהִי־שֵׁם לְגוֹי גְּדוּל עֲצוּם וְרַב: וְתִיחַב

וְתִימִר קָדָם יִי אֱלֹהֶךָ לָכֵן אֲרַמְאָה כְּעָא לְאוּכְדָא
יֵת אַבָּא וְנִחַת לְמַצְרַיִם וְדָר תִּפְּזֵן כְּעָם זָעֵר וְהָיָה
תִּפְּזֵן לְעָם רַב תִּפְּזֵן וְסָגִי: ו' וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם
וַיַּעֲנֻנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה: וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ
הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנֻנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה:
וְאַבְאִישׁוּ לָנָא מִצְרַיִם וַעֲנִנָא וַיְהִיבוּ עָלֵנָא
פִּלְחָנָא קָשִׁיא: ז' וַנִּצְעֵק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ
וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת־עֲנִינוּ וְאֶת־
עֲמָלָנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ: וַנִּצְעֵק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת־עֲנִינוּ
וְאֶת־עֲמָלָנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ: וְצִלִּינָא קָדָם יִי אֱלֹהֵא
דְּאַבְהֶתְנָא וְקִבִּיל יִי צִלּוֹתָנָא וְגָלִי קְדָמוּהִי עֲמָלָנָא
וְלֹאֲוִתָנָא וְדוֹחֲקָנָא: ח' וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבִמְרֹא גָדֹל וּבְאֹתוֹת
וּבִמִּפְתָּיִם: וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה
וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבִמְרֹא גָדֹל וּבְאֹתוֹת וּבִמִּפְתָּיִם:
וְאַפְקִנָא יִי מִמִּצְרַיִם בִּידָא תִּקְרָפָא וּבִדְרָעָא
מִרְמָמָא וּבְחֻזְנָא רַבָּא וּבְקָאֲתִין וּבְמוֹפְתִין:
ט' וַיְבָאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ
הַזֹּאת אֲרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְדִבְשׁ: וַיְבָאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה וַיִּתֵּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרֶץ זָבֹת חֶלֶב
וְדִבְשׁ: וְאַיִתְנָא לְאַתְרָא הַדִּין וַיְהִי לָנָא יֵת אֲרַעָא
הַדָּא אֲרַעָא עֲבָדָא חֶלֶב וְדִבְשׁ: י' וְעָתָה הִנֵּה
הִבְאֵתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה
לִי יְהוָה וְהִנְחֵתוֹ לְפָנָי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ
לְפָנָי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְעָתָה הִנֵּה הִבְאֵתִי אֶת־
רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי יְהוָה וְהִנְחֵתוֹ
לְפָנָי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְפָנָי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
וְכַעַן הָא אֵימַתִּי יֵת רִישׁ אַבָּא דְאַרְעָא דִּיהִבְתָּ לִּי
יִי וַתַּעֲנֶעְנָה קָדָם יִי אֱלֹהֶךָ וַתִּסְגֹּד קָדָם יִי אֱלֹהֶךָ:
יא' וְשִׁמְחָתָּ בְּכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתָּה וְהָלוּי וְהָגֵר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ:
וְשִׁמְחָתָּ בְּכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

ולביתך אתה וכלוי והגר אשר בקרבך: ותחדדי בכל טבתא די יתב לך יי אלהך ולאנש ביתך את ולואי וגיורא די בינך: ס

שני יב פי תכלה לעשר את-כל-מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולא למנה ואכלו בשעריך ושבעו: פי תכלה לעשר את-כל-מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולא למנה ואכלו בשעריך ושבעו: ארי תשצי לעשרא ית כל מעשר עללתך בשתא תליתאה שנת מעשרא ותמן ולואי לגיורא ליתמא ולא רמלא ויכלון בקרניך וישבעו: י ואמרתי לפני יהוה אלהיך בערתי הקדש מן-הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה ככל-מצותך אשר צויתני לא-עברתי ממצותיך ולא שכחתי: ואמרתי לפני יהוה אלהיך בערתי הקדש מן-הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולא למנה ככל-מצותך אשר צויתני לא-עברתי ממצותיך ולא שכחתי: ותימר קדם יי אלהך פלתי קדש מעשרא מן ביתא ואף יתבתה ללואי ולגיורא ליתמא ולא רמלא ככל פקודך די פקידתני לא עברית מפקודיך ולא אתנשיתי: יד לא-אכלתי באני ממנו ולא-בערתי ממנו בטמא ולא-נתתי ממנו למת שמעתי בקול יהוה אלהי עשיתי ככל אשר צויתני: לא-אכלתי באני ממנו ולא-בערתי ממנו בטמא ולא-נתתי ממנו למת שמעתי בקול יהוה אלהי עשיתי ככל אשר צויתני: לא אכלית באבלי מנה ולא פלתי מנה בדמסאב ולא יתבית מנה למית קבלית למימרא דיי אלהי עבדית ככל די פקידתני: ט השקיפה ממעון קדשך מן-השמים וברך את-עמך את-ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש: השקיפה ממעון קדשך מן-השמים וברך את-עמך את-ישראל

ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש: אסתכי ממדור קדשך מן שמיא וברך ית עמך ית ישראל וית ארעא די יתבת לנא כמא די קימתא לאבתתא ארע עבדא חלב ודבש: ס

שלישי טו היום הזה יהוה אלהיך מצוה לעשות את-החקים האלה ואת-המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל-לבבך ובכל-נפשך: היום הזה יהוה אלהיך מצוה לעשות את-החקים האלה ואת-המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל-לבבך ובכל-נפשך: יומא קדין יי אלהך מפקדך למעבד ית קמאי האלין וית דינא ותטר ותעבד יתהון בכל לבך ובכל נפשך: יא את-יהוה האמרתי היום להיותי לך לאלהים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטי ולשמע בקלו: את-יהוה האמרתי היום להיותי לך לאלהים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטי ולשמע בקלו: ית יי חטבת יומא דין למתוי לך לאלה ולמהך בארמון דתקנן קדמוהי ולמטר קדמוהי ופקודוהי ודינוהי ולקבלא במימרה: יב ויהוה האמירך היום להיות לך לעם סגלה כאשר דבר-לך ולשמר פל-מצותיו: ויהוה האמירך היום להיות לך לעם סגלה כאשר דבר-לך ולשמר פל-מצותיו: יג חטבך יומא דין למתוי לה לעם חביב כמא די מליל לך ולמטר כל פקודוהי: יד ולתתך עליון על כל-הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתך עם-קדש ליהוה אלהיך כאשר דבר: ולתתך עליון על כל-הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתך עם-קדש ליהוה אלהיך כאשר דבר: ולמתנך עלאה על כל עממיא די עבד לתשבתא ולשום ולרבו ולמהך עם קדיש קדם יי אלהך כמא די מליל: פ

רביעי א ויצו משה וקני ישראל את-העם לאמר

וּתְבִנִי תִמְן מִדְּבַח קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִדְּבַח אֲבִינִי
 לֹא תֵרִים עֲלֵיהוֹן פְּרוֹזָלָא: ו אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה
 אֶת־מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת
 לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת־מִזְבֵּחַ
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַעֲלִיתָ עָלָיו עֹלֹת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:
 אֲבִינִי שְׁלָמִין תְּבִנִי יֵת מִדְּבַח דִּי אֱלֹהֶיךָ וְתִסַּק
 עֲלוּהֵי עֲלוֹן קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ: ז וְזַבְחָתָּ שְׁלָמִים
 וְאַכְלָתָּ שֶׁם וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וּזְבַחְתָּ
 שְׁלָמִים וְאַכְלָתָּ שֶׁם וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
 וְתִכּוּס נִכְסֵי קוֹדֶשִׁין וְתִיכּוּל תִּמְן וְתַחֲדֵי קָדָם יְיָ
 אֱלֹהֶיךָ: ח וְכַתַּבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֶת־כָּל־דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיִּטֵּב: וְכַתַּבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים
 אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיִּטֵּב: וְתִכְתּוּב
 עַל אֲבָנָיָא יֵת כָּל פְּתָגְמֵי אוֹרֵיתָא הָדָא פֶּרֶשׁ
 יָאוֹת: ס ט וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל־
 כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְפֵּת | וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם
 הַזֶּה נְהִייתָ לָעַם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה
 וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְפֵּת |
 וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נְהִייתָ לָעַם לַיהוָה
 אֱלֹהֶיךָ: וּמִלִּיל מֹשֶׁה וְכַהֲנָיָא לוֹאִי לְכָל יִשְׂרָאֵל
 לְמִימַר אָצִית וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל יוֹמָא הַדִּין הָוִיתָא
 לְעַמָּא קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ: י וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ וַעֲשִׂיתָ אֶת־מִצְוֹתָיו וְאַתְּ־חֻקָּיו אֲשֶׁר
 אֲנִכִּי מִצְוֹת הַיּוֹם: וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 וַעֲשִׂיתָ אֶת־מִצְוֹתָיו וְאַתְּ־חֻקָּיו אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוֹת
 הַיּוֹם: וְתִקְבַּל לְמִימְרָא דִּי אֱלֹהֶיךָ וְתַעֲבֹד יֵת
 פְּקוּדוֹהֵי וְיֵת קִיּוּמֵהִי דִּי אֲנָא מִפְּקֻדָּךְ יוֹמָא דִּין: ס
 חֲמוּשִׁי יא וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בְּיוֹם הַהוּא לֵאמֹר:
 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם בְּיוֹם הַהוּא לֵאמֹר: וּפְקִיד
 מֹשֶׁה יֵת עַמָּא בְּיוֹמָא הַהוּא לְמִימַר: יב אֵלֹהִי
 יַעֲמְדוּ לְבָרְךָ אֶת־הָעָם עַל־הַר גְּרִיזִים בְּעִבְרָכֶם
 אֶת־הַיַּרְדֵּן שְׁמַעוֹן וְלֵוִי וַיהוּדָה וַיִּשְׁשָׁכָר וַיּוֹסֵף
 וּבִנְיָמִן: אֵלֹהִי יַעֲמְדוּ לְבָרְךָ אֶת־הָעָם עַל־הַר גְּרִיזִים
 בְּעִבְרָכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן שְׁמַעוֹן וְלֵוִי וַיהוּדָה וַיִּשְׁשָׁכָר

שְׁמוֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוָה אֶתְכֶם
 הַיּוֹם: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הָעָם לֵאמֹר
 שְׁמוֹר אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוָה אֶתְכֶם
 הַיּוֹם: וּפְקִיד מֹשֶׁה וְסָבִי יִשְׂרָאֵל יֵת עַמָּא לְמִימַר
 טו יֵת כָּל תְּפַקְדָּתָא דִּי אֲנָא מִפְּקֻדָּתְךָ יוֹמָא
 דִּין: יג וְהָיָה בְּיוֹם אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן
 אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְהַקְמַתָּ
 לָךְ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וְשִׁדְתָּ אֹתָם בְּשִׂיד: וְהָיָה בְּיוֹם
 אֲשֶׁר תַּעֲבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וְהַקְמַתָּ לָךְ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת וְשִׁדְתָּ
 אֹתָם בְּשִׂיד: וַיְהִי בְּיוֹמָא דִּי תַעֲבֹרִין יֵת יַרְדֵּנָא
 לְאֶרֶצָא דִּי אֱלֹהֶיךָ יִהְיֶה לָּךְ וְתִקֵּים לָךְ אֲבִינִי
 רַבְרָבִין וְתַסּוּד יִתְהוֹן בְּסִידָא: יד וְכַתַּבְתָּ עֲלֵיהֶן
 אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעִבְרִית לְמַעַן
 אֲשֶׁר תִּבְאֵ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | נָתַן
 לָךְ אָרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְדִבֵּשׁ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
 אֱלֹהֵי־אַבְרָהָם לָךְ: וְכַתַּבְתָּ עֲלֵיהֶן אֶת־כָּל־דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעִבְרִית לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵ אֶל־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ | נָתַן לָךְ אָרֶץ זָבֹת חֶלֶב וְדִבֵּשׁ
 כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵי־אַבְרָהָם לָךְ: וְתִכְתּוּב
 עֲלֵיהוֹן יֵת כָּל פְּתָגְמֵי אוֹרֵיתָא הָדָא בְּמַעֲבְרָךְ
 בְּדִיל דִּי תַעֲוֹל לְאֶרֶצָא דִּי אֱלֹהֶיךָ יִהְיֶה לָּךְ אֶרֶצָא
 עֲבָדָא חֶלֶב וְדִבֵּשׁ כְּמָא דִּי מִלִּיל יְיָ אֱלֹהֵי
 דְאַבְרָהָם לָךְ: יו וְהָיָה בְּעִבְרָכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן
 תִּקְיֻמוּ אֶת־הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוָה
 אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבֹל וְשִׁדְתָּ אוֹתָם בְּשִׂיד:
 וְהָיָה בְּעִבְרָכֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן תִּקְיֻמוּ אֶת־הָאֲבָנִים
 הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִכִּי מִצְוָה אֶתְכֶם הַיּוֹם בְּהַר עֵיבֹל
 וְשִׁדְתָּ אוֹתָם בְּשִׂיד: וַיְהִי בְּמַעֲבְרָכוֹן יֵת יַרְדֵּנָא
 תְּקִימוֹן יֵת אֲבָנָיָא הָאֵלִין דִּי אֲנָא מִפְּקֻדָּתְךָ יִתְכוּן
 יוֹמָא דִּין בְּטוֹרָא דְעֵיבֹל וְתַסּוּד יִתְהוֹן בְּסִידָא:
 יז וּבְנִיתָ שֶׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִזְבֵּחַ אֲבָנִים
 לֹא־תִתְּנֶה עֲלֵיהֶם בְּרוֹז: וּבְנִיתָ שֶׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה
 אֱלֹהֶיךָ מִזְבֵּחַ אֲבָנִים לֹא־תִתְּנֶה עֲלֵיהֶם בְּרוֹז:

וְיוֹסֵף וּבְנֵימָן: אֵלֶּיִן יְקוֹמוּן לְבָרְכָא יְתַּ עֲמָא עַל
 טוֹבָא דְגִרְזִים בְּמַעֲבְרֵכּוֹן יְתַּ יִרְדְּנָא שְׁמַעוֹן וְלִי
 וַיהוּדָה וְיִשְׁשַׁכַּר וְיוֹסֵף וּבְנֵימָן: ג' וְאַלְהָה יַעֲמִידוּ
 עַל־הַקְלָלָה בְּהַר עֵיבָל רְאוּבֵן גֹּד וְאִשָּׁר וְזַבּוּלֹן
 דִּן וְנַפְתָּלִי: וְאַלְהָה יַעֲמִידוּ עַל־הַקְלָלָה בְּהַר עֵיבָל
 רְאוּבֵן גֹּד וְאִשָּׁר וְזַבּוּלֹן דִּן וְנַפְתָּלִי: וְאַלִּין יְקוֹמוּן
 עַל לְוִטִּיא בְּטוֹרָא דְעֵיבָל רְאוּבֵן גֹּד וְאִשָּׁר וְזַבּוּלֹן
 דִּן וְנַפְתָּלִי: ד' וְעֵנּוּ הַלּוּיִם וְאֶמְרוּ אֶל־כָּל־אִישׁ
 יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם: וְעֵנּוּ הַלּוּיִם וְאֶמְרוּ אֶל־כָּל־אִישׁ
 יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם: וַיְתִיבוּן לְוָאִי וַיִּימְרוּן לְכָל אָנָּשׁ
 יִשְׂרָאֵל קֹלָא דְמָא: ס' אֲרוֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
 פֶּסֶל וּמִסְכָּה תוֹעֵבַת יְהוָה מַעֲשֶׂה יְדֵי חֲרָשׁ
 וְשֵׁם בִּפְתֹר וְעֵנּוּ כָל־הָעָם וְאֶמְרוּ אֲמֹן: אֲרוֹר
 הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמִסְכָּה תוֹעֵבַת יְהוָה
 מַעֲשֶׂה יְדֵי חֲרָשׁ וְשֵׁם בִּפְתֹר וְעֵנּוּ כָל־הָעָם וְאֶמְרוּ
 אֲמֹן: לִיט גִּבְרָא דִּי יַעֲבֹד צִלָּם וּמִתְכָּא מִרְחָקָא
 קָדָם יִי עֲבַד יְדֵי אֲמֹן וּמִשְׁוִי בְּסִתְרָא וַיְתִיבוּן כָּל
 עֲמָא וַיִּימְרוּן אֲמֹן: ס' אֲרוֹר מִקְלָה אָבִיו וְאֶמְרוּ
 וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: אֲרוֹר מִקְלָה אָבִיו וְאֶמְרוּ
 וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּיקְלִי אָבוּהִי וְאֶמְרוּ
 וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: ס' אֲרוֹר מִסִּיג גְּבוּל רַעְהוּ
 וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: אֲרוֹר מִסִּיג גְּבוּל רַעְהוּ
 וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּישְׁנֵי תַחֲוּמָא דְחִבְרָה
 וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: ס' אֲרוֹר מִשְׁגָּה עוֹר
 בְּדִרְדֵּךְ וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: אֲרוֹר מִשְׁגָּה עוֹר
 בְּדִרְדֵּךְ וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּישְׁנֵי עוֹר
 בְּאֶרְחָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: ס' אֲרוֹר מִטָּה
 מִשְׁפֹּט גְּרִיטוֹם וְאֶלְמֶנָה וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן:
 אֲרוֹר מִטָּה מִשְׁפֹּט גְּרִיטוֹם וְאֶלְמֶנָה וְאֶמְרוּ כָּל־
 הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּישְׁנֵי דִין דִּיר יִתְמָא וְאֶרְמֶלָא
 וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: כ' אֲרוֹר שְׂכָב עִם־אִשְׁתִּי
 אָבִיו כִּי גִלָּה בְּנָף אָבִיו וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן:
 אֲרוֹר שְׂכָב עִם־אִשְׁתִּי אָבִיו כִּי גִלָּה בְּנָף אָבִיו וְאֶמְרוּ
 כָל־הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּישְׁכּוּב עִם אִתְּתָא אָבוּהִי אֲרִי

גְּלִי כְּנָפָא דְאָבוּהִי וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: ס
 כ' אֲרוֹר שְׂכָב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם
 אֲמֹן: אֲרוֹר שְׂכָב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם
 אֲמֹן: לִיט דִּישְׁכּוּב עִם כָּל בְּעִירָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא
 אֲמֹן: ס כ' אֲרוֹר שְׂכָב עִם־אִתְּתָא בְּתִּיבָא אוֹ
 בְּתִּיבָא וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: אֲרוֹר שְׂכָב עִם־
 אִתְּתָא בְּתִיבָא אוֹ בְּתִיבָא וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן:
 לִיט דִּישְׁכּוּב עִם אִתְּתָא בְּתִיבָא אוֹ בְּתִיבָא אִתְּתָא
 וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: ס כ' אֲרוֹר שְׂכָב עִם־
 חֲתָנָא וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: אֲרוֹר שְׂכָב עִם־
 חֲתָנָא וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּישְׁכּוּב עִם
 חֲמוּתָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: ס כ' אֲרוֹר מִכָּה
 רַעְהוּ בִּפְתֹר וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: אֲרוֹר מִכָּה
 רַעְהוּ בִּפְתֹר וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּימְחִי
 לְחִבְרָה בְּסִתְרָא וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: ס כ' אֲרוֹר
 לְקַח שְׂחָד לְהַכּוֹת נַפְשׁ דָּם נָקִי וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם
 אֲמֹן: אֲרוֹר לְקַח שְׂחָד לְהַכּוֹת נַפְשׁ דָּם נָקִי וְאֶמְרוּ
 כָל־הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּי מִקְבֵּל שְׂחָדָא לְמִקְטֵל
 נַפְשׁ דָּם זָפִי וַיִּימַר כָּל עֲמָא אֲמֹן: ס כ' אֲרוֹר
 אֲשֶׁר לֹא־יִקְיָם אֶת־דִּבְכְּרֵי תַחֲוּמֵי־הָאֵת לַעֲשׂוֹת
 אוֹתָם וְאֶמְרוּ כָל־הָעָם אֲמֹן: אֲרוֹר אֲשֶׁר לֹא־יִקְיָם
 אֶת־דִּבְכְּרֵי תַחֲוּמֵי־הָאֵת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאֶמְרוּ
 כָל־הָעָם אֲמֹן: לִיט דִּי לֹא יִקְיָם יְתַּ פְּתִגְמִי
 אוֹרִיתָא הָדָא לְמַעֲבֹד יְתַּהוֹן וַיִּימַר כָּל עֲמָא
 אֲמֹן: פ' א' וְהָיָה אִם־שָׁמְעָה תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה
 אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר
 אֲנִכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם וּנְתַנֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עֲלֶיךָ עַל
 כָּל־גּוֹי הָאָרֶץ: וְהָיָה אִם־שָׁמְעָה תִּשְׁמַע בְּקוֹל
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר
 אֲנִכִּי מִצְוֶה הַיּוֹם וּנְתַנֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עֲלֶיךָ עַל
 כָּל־גּוֹי הָאָרֶץ: וַיְהִי אִם קָבָלָא תִּקְבֵּל לְמִימְרָא
 דִּי אֱלֹהֶךָ לְמַשְׁר לְמַעֲבֹד יְתַּ כָּל פְּקוּדֵיהִי דִּי אָנָּא
 מִפְּקֻדָּךְ יוֹמָא דִּין וַיִּתְּנֶךָ יִי אֱלֹהֶךָ עַלִּי עַל כָּל
 עַמְמֵי אֶרֶץ: כ' וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל־הַבְּרָכוֹת הָאֵלֶּה

ותשיגך כי תשמע בקול יהוה אלהיך: ובאו
עליך בלהב ברכות האלה והשיגך כי תשמע בקול
יהוה אלהיך: וניתן עלך כל ברכתא האלין
וידבקך ארי תקבל למימרא דיי אלהך: ג ברוך
אתה בעיר וברוך אתה בשדה: ברוך אתה
בעיר וברוך אתה בשדה: בריך את ברכתא
ובריך את בחקלא: ד ברוך פרי-בטנך ופרי
אדמתך ופרי בהמתך שגר אלפיך ועשתרות
צאנך: ברוך פרי-בטנך ופרי אדמתך ופרי
בהמתך שגר אלפיך ועשתרות צאנך: בריך
ולדא דמעך ואבא דארעך וולדא דבעירך בקרי
תוריד ועזרי ענך: ה ברוך טנאך ומשאתך:
ברוך טנאך ומשאתך: בריך סלך ואצותך:
ו ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך: ברוך
אתה בבאך וברוך אתה בצאתך: בריך את
במעלך וברריך את במפקך:
ששי: יתן יהוה את-איביך הקמים עליך נגפים
לפניך בדרך אחר יצאו אליך ובשבעה דרכים
יגוסו לפניך: יתן יהוה את-איביך הקמים עליך
נגפים לפניך בדרך אחר יצאו אליך ובשבעה
דרכים יגוסו לפניך: יתן ית בעלי דבקך
דקנימין עלך תבירין קדמך בארמא חד פקון
לחמך ובשבעא ארסן יערקון מקדמך: ח יצו
יהוה אתך את-הברכה באסמך ובכל משלח
ידך וברכך בארץ אשר-יהוה אלהיך נתן לך:
יצו יהוה אתך את-הברכה באסמך ובכל משלח
ידך וברכך בארץ אשר-יהוה אלהיך נתן לך:
יפקד יי עמך ית ברכתא באוצרך ובכל אושטות
ידך ויברכך בארעא דיי אלהך יחב לך: ט יקימך
יהוה לו לעם קדוש כאשר נשבע-לך כי
תשמר את-מצות יהוה אלהיך והלכת בדרךיו:
יקימך יהוה לו לעם קדוש כאשר נשבע-לך כי
תשמר את-מצות יהוה אלהיך והלכת בדרךיו:
יקימך יי לה לעם קדוש כמא די קיים לך ארי

תטר ית פקודיא דיי אלהך ויתסר בארסן דתקנן
קדמוהי: י וראו כל-עמי הארץ כי שם יהוה
נקרא עליך ויראו מלך: וראו כל-עמי הארץ כי
שם יהוה נקרא עליך ויראו מלך: ויחזון כל
עממי ארעא ארי שמא דיי אתקרי עלך וידחלון
מך: יא והותרך יהוה למזכה בפרי בטנך
ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך על האדמה
אשר נשבע יהוה לאבתך לך: והותרך
יהוה למזכה בפרי בטנך ובפרי בהמתך ובפרי
אדמתך על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתך
לך: ויותרך יי לטבא בולדא דמעך
ובולדא דבעירך ובאבא דארעך על ארעא די
קיים יי לאבהתך למתן לך: יב יפתח יהוה לך
את-אוצרו הטוב את-השמים לתת מטר-ארצך
בעתו ולברך את כל-מעשה ידך והלוית גוים
רבים ואתה לא תלוה: יפתח יהוה לך
את-אוצרו הטוב את-השמים לתת מטר-ארצך
בעתו ולברך את כל-מעשה ידך והלוית גוים
רבים ואתה לא תלוה: יפתח יי לך ית אוצרה
טבא ית שמאי למתן מטר ארעך בעדגה ולברכא
ית כל עובדי ידך ותוזף לעממין סגיאין ואת לא
תוזף: יג ונתנך יהוה לראש ולא לזנב והיית רק
למעלה ולא תהיה למטה פיתשמע אל-
מצות יהוה אלהיך אשר אנכי מצוה היום
לשמר ולעשות: ונתנך יהוה לראש ולא לזנב
והיית רק למעלה ולא תהיה למטה פיתשמע
אל-מצות יהוה אלהיך אשר אנכי מצוה היום
לשמר ולעשות: ויתנך יי לתקיף ולא לחלש
ותהי ברם לעלא ולא תהי לתחתא ארי תקבל
לפקודיא דיי אלהך די אנא מפקדך יומא דין
למטר ולמעבד: ד ולא תסור מפליהדברים
אשר אנכי מצוה אתכם היום ימין ושמאול
ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם: ולא תסור
מפליהדברים אשר אנכי מצוה אתכם היום ימין

וישמאול ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם:
 ולא תסטון מפל פתגמאי די אנא מפקד תכון
 יומא דין זמינא ושמאלא למנהך פתר טעות
 עממאי למפלחון: פ טו והיה אם לא תשמע
 בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות את כל
 מצותיו וחקתיו אשר אנכי מצוה היום ובאו
 עליך כל הקללות האלה והשיגוד: והיה אם
 לא תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות
 את כל מצותיו וחקתיו אשר אנכי מצוה היום
 ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגוד: ויהי אם
 לא תקבל במימרא דיי אלהך למטר למעבד ית
 כל פקודיה וקזמויה די אנא מפקד יומא דין
 וייתון עלך כל לוטיא האלין וידבקך: טו ארור
 אתה בעיר וארור אתה בשדה: ארור אתה
 בעיר וארור אתה בשדה: ליט את בקרמא וליט
 את בחקלא: יז ארור טנאך ומשארתך: ארור
 טנאך ומשארתך: ליט סלך ואצותך: יח ארור
 פריבמנה ופרי אדמתך שגר אלפיך ועשתרת
 צאנך: ארור פריבמנה ופרי אדמתך שגר אלפיך
 ועשתרת צאנך: ליט ולדא דמצע ואבא דארעך
 בקרי תוריק ועדרי ענך: יט ארור אתה בבאך
 וארור אתה בצאתך: ארור אתה בבאך וארור
 אתה בצאתך: ליט את במעלך וליט את
 במפקך: כ ישלח יהוה א את המארה את
 המהומה ואת המגוערת בכל משלח ידך אשר
 תעשה עד השמדך ועד אכדך מהר מפני רע
 מעלליך אשר עובתני: ישלח יהוה א את
 המארה את המהומה ואת המגוערת בכל משלח
 ידך אשר תעשה עד השמדך ועד אכדך מהר
 מפני רע מעלליך אשר עובתני: יגרי יי בך ית
 מארתא וית שגושיא וית מזופיתא בכל אושטות
 ידך די מעבד עד דתשתצי ועד דתיכד בפריע מן
 קדם בישות עובדיך דשבקתא דחלתי: כא ידבק
 יהוה בך את ההדבר עד פלתו אתך מעל

האדמה אשר אתה בא שמה לרשתה: ידבק
 יהוה בך את ההדבר עד פלתו אתך מעל האדמה
 אשר אתה בא שמה לרשתה: ידבק יי בך ית
 מותא עד דתשתצי יתך מעל ארעא די את עלל
 לתמן למירתה: כב יבכה יהוה בשחפת
 ובקדחת ובדלקת ובחרחל ובחרב ובשדפון
 ובירקון וירדפוך עד אבדך: יבכה יהוה בשחפת
 ובקדחת ובדלקת ובחרחל ובחרב ובשדפון
 ובירקון וירדפוך עד אבדך: ימחנך יי בשחפתא
 ובקדחתא ובדלקתא ובחרחרא ובחרבא
 ובשדפונא ובירקונא וירדפונך עד דתיכד: כג והיו
 שמיד אשר על ראשך נחשת והארץ אשר
 תחתיך ברזל: והיו שמיד אשר על ראשך נחשת
 והארץ אשר תחתיך ברזל: והיו שמיד די עלוי
 רישך חסינין כנחשא מלאחתא מטרא וארעא די
 תחותך תקיפא כפרזלא מלמעבד פרי: כד יתן
 יהוה את מטר ארעך אבק אבק ועפר מן השמים
 ירד עליך עד השמדך: יתן יהוה את מטר ארעך
 אבק ועפר מן השמים ירד עליך עד השמדך:
 יתן יי ית מטר ארעך אבקא ועפרא מן שמיא
 יחית עלך עד דתשתצי: כה יתנך יהוה א נגף
 לפני איביך בדרך אחד תצא אליו ובשבעה
 דרכים תנום לפניו והיית לזעוה לכל ממלכות
 הארץ: יתנך יהוה א נגף לפני איביך בדרך אחד
 תצא אליו ובשבעה דרכים תנום לפניו והיית
 לזעוה לכל ממלכות הארץ: יתנך יי תביר קדם
 סנאך בארתא חדא תפוך לזעוה ובשבעא ארעך
 תערוק מקדמויה ויהי לזעוה לכל ממלכות ארעא:
 כו והייתה נבלתך למאכל לכל עוף השמים
 ולבהמת הארץ ואין מחירי: והייתה נבלתך
 למאכל לכל עוף השמים ולבהמת הארץ ואין
 מחירי: ויהי נבלתך משגרא למיכל לכל עופא
 דשמיא ולבעירת ארעא ולית דמניד: כז יבכה
 יהוה בשחין מצרים כתיב ובעלים קרי ובטחרים

בידך: לא פרי אדמתך וכל־יגיעך יאכל עם
 אשר לא־ידעת והיית רק עשוק ורצוץ כל־
 הימים: פרי אדמתך וכל־יגיעך יאכל עם אשר
 לא־ידעת והיית רק עשוק ורצוץ כל־הימים:
 אבא דארעך וכל לאותך יכול עמא די לא ידעת
 ותהי ברם עשיק ורעיע כל יומיא: לא והיית
 משגע ממראה עיניך אשר תראה: והיית
 משגע ממראה עיניך אשר תראה: ותהי
 משתטה מחזר עיניך די תחזי: לא יכבה יהוה
 בשחין רע עלי־הכרפים ועלי־השקים אשר
 לא־תוכל להרפא מכף רגלך ועד קדקדך:
 יכבה יהוה בשחין רע עלי־הכרפים ועלי־השקים
 אשר לא־תוכל להרפא מכף רגלך ועד קדקדך:
 ימחנך יי בשחנא בישא על רכביא ועל שקיא
 די לא תכול לאתפסא מפרסת רגלך ועד מוחך:
 לא יולד יהוה אתך ואת־מלכך אשר תקים
 עליך אל־גוי אשר לא־ידעת אתה ואבתיך
 ועבדת שם אלהים אחרים עץ ואבן: יולד
 יהוה אתך ואת־מלכך אשר תקים עליך אל־גוי
 אשר לא־ידעת אתה ואבתיך ועבדת שם אלהים
 אחרים עץ ואבן: גלי יי יתך וית מלכך די
 תקים עלך לעם די לא ידעת את ואבתיך
 ותפלת תמן לעממיא פלחי טעותא אעא ואבנא:
 לא והיית לשפחה למושל ולשנינה בכל העמים
 אשר־ינהג יהוה שמה: והיית לשפחה למושל
 ולשנינה בכל העמים אשר־ינהג יהוה שמה:
 ותהי לצדו למתל ולשועי בכל עממיא די
 ידברוך יי לממן: לא זרע רב תוציא השדה
 ומעט תאסף כי יחסלנו הארבה: זרע רב
 תוציא השדה ומעט תאסף כי יחסלנו הארבה:
 בר זרע סגי תפק לחקלא וזער תכנוש ארי
 יחסלנה גובא: לא ברמים תטע ועבדת ויין
 לא־תשתה ולא תאגר כי תאכלנו התלעת:
 ברמים תטע ועבדת ויין לא־תשתה ולא תאגר

ובגרב ובחרם אשר לא־תוכל להרפא: יכבה
 יהוה בשחין מצרים ובמחרים ובגרב ובחרם אשר
 לא־תוכל להרפא: ימחנך יי בשחנא דמצרים
 ובטחורין ובגרבא ובחרים וביש די לא תכול
 לאתפסא: כה יכבה יהוה בשגעון ובעורון
 ובתמהון לבב: יכבה יהוה בשגעון ובעורון
 ובתמהון לבב: ימחנך יי בטפשותא ובסמיותא
 ובשעממות לבא: כה והיית ממשש בצחרים
 כאשר ימשש העור באפלה ולא תצליח
 את־דרכיך והיית אך עשוק וגזול פל־הימים
 ואין מושיע: והיית ממשש בצחרים כאשר
 ימשש העור באפלה ולא תצליח את־דרכיך
 והיית אך עשוק וגזול פל־הימים ואין מושיע:
 ותהי ממשש בטיהרא כמא די משש עירא
 בקבלא ולא תצליח ית ארחתיך ותהי ברם עשיק
 ואגיס כל יומיא ולית דפריק: לא אשה תארש
 ואיש אחר כתיב ישלנה קרי ישכבנה בית תבנה
 ולא־תשב בו ברם תטע ולא תחללנו: אשה
 תארש ואיש אחר ישכבנה בית תבנה ולא־תשב
 בו ברם תטע ולא תחללנו: אתתא תירוס וגבר
 אחרן ישכבנה ביתא תבגי ולא תיתב בה פרמא
 תצוב ולא תחללנה: לא שורף טבוח לעיניך ולא
 תאכל מפניו חמרך גזול מלפניך ולא ישוב לך
 צאנך נתנות לאיביך ואין לך מושיע: שורף
 טבוח לעיניך ולא תאכל מפניו חמרך גזול מלפניך
 ולא ישוב לך צאנך נתנות לאיביך ואין לך
 מושיע: תורף יהי נכס לעיניך ולא תיכול מנה
 חמרך יהי אגס מקדמך ולא יתוב לך ענך מסירין
 לבצלי דבבך ולית לך פריק: לא בניך ובנתיך
 נתנים לעם אחר ועיניך ראות וכלות אליהם
 פל־היום ואין לאל ידך: בניך ובנתיך נתנים
 לעם אחר ועיניך ראות וכלות אליהם פל־היום
 ואין לאל ידך: בניך ובנתיך מסירין לעמא אחרן
 ועיניך חזן ויסופן בגללהן כל יומא ולית חילא

כִּי תֹאכְלוּהָ תִּתְּלַעַת: כִּרְמִין תִּצּוּב וְתִפְלַח
וְחִמְרָא לֹא תִשְׁתִּי וְלֹא תִכְנֹשׁ אֲרִי תִיכְלֶנָּה
תִּלְעֶתָּא: מ וְיָתִים יִהְיוּ לָךְ בְּכָל־גְּבוּלְךָ וְשִׁמְן לֹא
תִסּוּף כִּי יִשָּׁל זִיתְךָ: זִיתִּים יִהְיוּ לָךְ בְּכָל־גְּבוּלְךָ
וְשִׁמְן לֹא תִסּוּף כִּי יִשָּׁל זִיתְךָ: זִיתִּין יִהְיוּ לָךְ בְּכָל
תְּחוּמֶךָ וּמִשְׁחָא לֹא תִסּוּף אֲרִי יִתְרוֹן זִיתֶיךָ:
מא בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא־יִהְיוּ לָךְ כִּי יִלְכוּ
בְּשִׁבִּי: בָּנִים וּבָנוֹת תּוֹלִיד וְלֹא־יִהְיוּ לָךְ כִּי יִלְכוּ
בְּשִׁבִּי: בָּנִין וּבָנִין תּוֹלִיד וְלֹא יִהְיוּ לָךְ אֲרִי יִהְיוּ
בְּשִׁבְיָא: מב כָּל־עֵצֶךָ וּפְרֵי אֲדָמָתְךָ יִירֶשׁ
הַצֶּלְצֹל: כָּל־עֵצֶךָ וּפְרֵי אֲדָמָתְךָ יִירֶשׁ הַצֶּלְצֹל: ל
כָּל אֵילָנְךָ וְאִבָּא דְאַרְעֶךָ יִחְסְנֶנָּה סָקָה: מג הִגֵּר
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה עֲלֶיךָ מַעֲלָה מַעֲלָה וְאַתָּה
תֵּרַד מִמָּוָה מִמָּוָה: הִגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה עֲלֶיךָ
מַעֲלָה מַעֲלָה וְאַתָּה תֵּרַד מִמָּוָה מִמָּוָה: תוֹתֵב עֵרַל
דִּי בֵינְךָ יִהְיֶי סָלִיק עַל מִנְּךָ לַעֲלֹא לַעֲלֹא וְאַתָּה תִּהְיֶי
נַחַת לַתְּחַתָּא לַתְּחַתָּא: מד הוּא יִלְוֶךָ וְאַתָּה לֹא
תִלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לוֹנָב:
הוּא יִלְוֶךָ וְאַתָּה לֹא תִלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ
וְאַתָּה תִּהְיֶה לוֹנָב: הוּא יוֹזְפֶנָּךְ וְאַתָּה לֹא תוֹזְפֶנָּה
הוּא יִהְיֶי לַתְּקִיף וְאַתָּה תִּהְיֶי לַחֲלֹשׁ: מה וּבָאוּ עֲלֶיךָ
כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וּרְדִפוּךָ וְהִשְׁיגוּךָ עַד
הַשְּׂמֹדָה כִּי־לֹא שְׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקֵּיהֶם אֲשֶׁר צֻוְּךָ: וּבָאוּ עֲלֶיךָ
כָּל־הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וּרְדִפוּךָ וְהִשְׁיגוּךָ עַד הַשְּׂמֹדָה
כִּי־לֹא שְׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
וְחֻקֵּיהֶם אֲשֶׁר צֻוְּךָ: וַיִּיתֶנוּ עֲלֶיךָ כָּל לִוְטֵיָא הָאֵלִין
וַיִּרְדֶּפֶנּוּ וַיִּדְבַקֶנּוּ עַד דְּתִשְׁתַּצִּי אֲרִי לֹא קִבְּלָתָּ
לְמִימָרָא דַּזְּ אֱלֹהֶךָ לְמִטְר פְּקוּדֵיהִי וּקְנִימֵיהִי דִּי
פִקְדֶּךָ: מו וְהָיוּ בָךְ לְאוֹת וּלְמוֹפֶת וּבִזְרַעְךָ
עַד־עוֹלָם: וְהָיוּ בָךְ לְאוֹת וּלְמוֹפֶת וּבִזְרַעְךָ עַד־
עוֹלָם: וַיְהִיו בָּךְ לְאוֹת וּלְמוֹפֶת וּבִכְנִיךָ עַד עוֹלָם:
מז תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עֲבַדְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מְרֹב כָּל: תַּחַת אֲשֶׁר

לֹא־עֲבַדְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לֵבב
מְרֹב כָּל: חָלַף דִּי לֹא פִלְחָתָא קֳדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ
בְּחֵדוּא וּבְשִׁפְיוֹת לְבָא מִסְּגִי כְּלֹא: מח וְעֲבַדְתָּ
אֶת־אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִשְׁלַחְנוּ יְהוָה בָּךְ בְּרָעֵב
וּבְצָמָא וּבְעֵירִם וּבְחֶסֶר כָּל וְנָתַן עַל בְּרוֹל
עַל־צוּאָרְךָ עַד הַשְּׂמִידוֹ אֲתָךְ: ועֲבַדְתָּ אֶת־
אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִשְׁלַחְנוּ יְהוָה בָּךְ בְּרָעֵב וּבְצָמָא
וּבְעֵירִם וּבְחֶסֶר כָּל וְנָתַן עַל בְּרוֹל עַל־צוּאָרְךָ עַד
הַשְּׂמִידוֹ אֲתָךְ: וְתִפְלַח יָת בַּעֲלֵי דְבִקְךָ דִּי יִגְרַנָּה
יְיָ בָּךְ בְּכַפְנָא וּבְצַחוּתָא וּבְעָרְטִילִיתָא וּבְחִסְרֵירוֹת
כְּלֹא וַיִּתֵּן נִיר פְּרוֹזְלָא עַל צוּאָרְךָ עַד דִּישְׁתַּצִּי
יָתְךָ: מט יִשָּׂא יְהוָה עֲלֶיךָ גּוֹי מִרְחֹק מִקְצֶה
הָאָרֶץ בְּאֲשֶׁר יֵדְאָה הַנֶּגֶשׁ גּוֹי אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע
לְשׁוֹנוֹ: יִשָּׂא יְהוָה עֲלֶיךָ גּוֹי מִרְחֹק מִקְצֶה הָאָרֶץ
בְּאֲשֶׁר יֵדְאָה הַנֶּגֶשׁ גּוֹי אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע לְשׁוֹנוֹ:
ייתי יְיָ עֲלֶיךָ עִם מִרְחִיק מִסִּיפֵי אֲרָעָא קָמָא דִּי
מִשְׁתַּדִּי נִשְׂרָא עָמָא דִּי לֹא תִשְׁמַע לִישְׁנָה: נ וְגוֹי
עוֹ פָּנִים אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָּנִים לוֹקֵן וְנֶעַר לֹא
יָחֵן: גוֹי עוֹ פָּנִים אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָּנִים לוֹקֵן וְנֶעַר
לֹא יָחֵן: עִם תְּקִיף אִפְסִין דִּי לֹא יִסַּב אִפְסִין לְסָבָא
וְעַל יִנְקָא לֹא מִרְחֹס: נא וְאָכַל פְּרִי בְּהִמָּתֶךָ
וּפְרֵי־אֲדָמָתְךָ עַד הַשְּׂמֹדָה אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁאִיר לָךְ
דָּגֵן תִּירוֹשׁ וַיִּצְהָר שֹׁגֵר אֶלְפִּיךָ וְעִשְׂתִּירַת צֹאנְךָ
עַד הַאֲבִידוֹ אֲתָךְ: וְאָכַל פְּרִי בְּהִמָּתֶךָ וּפְרֵי־
אֲדָמָתְךָ עַד הַשְּׂמֹדָה אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁאִיר לָךְ דָּגֵן
תִּירוֹשׁ וַיִּצְהָר שֹׁגֵר אֶלְפִּיךָ וְעִשְׂתִּירַת צֹאנְךָ עַד
הַאֲבִידוֹ אֲתָךְ: וַיִּיכּוֹל וּלְדָא דְבַעֲרֶךָ וְאִבָּא
דְאַרְעֶךָ עַד דְּתִשְׁתַּצִּי דִּי לֹא יִשְׂאָר לָךְ עִבּוּרָא
חִמְרָא וּמִשְׁחָא בְּקָרִי תוֹרִיךָ וְעִדְרֵי עֲנָךְ עַד דִּיּוֹבֵד
יָתְךָ: נב וְהִצֵּר לָךְ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ עַד רִדְתָּ חֲמִיתֶיךָ
הַגְּבֻהָת וְהַבְּצֻרוֹת אֲשֶׁר אֲתָה בְּטִיחַ בְּהֵן בְּכָל־
אַרְצֶךָ וְהִצֵּר לָךְ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ בְּכָל־אַרְצֶךָ אֲשֶׁר
נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ: וְהִצֵּר לָךְ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ עַד
רִדְתָּ חֲמִיתֶיךָ הַגְּבֻהָת וְהַבְּצֻרוֹת אֲשֶׁר אֲתָה בְּטִיחַ

בהן בכל־ארצוֹ והצר לָהּ בכל־שְׁעֶיהָ בכל־אֶרֶץ
 אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיהָ לָהּ: וַיַּעַק לָהּ בְּכָל קְרוֹנוֹ
 עַד דִּיכָבַשׁ שׁוּרֶיהָ רַמְיָא וּכְרִיכֵיא דִּי אַתָּה רַחֵם
 לֹא־שִׁתְּכָא בְּהֵן בְּכָל אֶרֶץ וַיַּעַק לָהּ בְּכָל קְרוֹנוֹ
 בְּכָל אֶרֶץ דִּי יִהְיֶה יְיָ אֱלֹהֶיהָ לָהּ: ־ וְאָכְלָתָּ
 פְּרִי־בִמְנוֹךְ בֶּשֶׂר בְּנוֹיָהּ וּבְנֹתֶיהָ אֲשֶׁר נָתַן־לָהּ
 יְהוָה אֱלֹהֶיהָ בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר־יָצִיק לָהּ
 אִיבָהּ: וְאָכְלָתָּ פְּרִי־בִמְנוֹךְ בֶּשֶׂר בְּנוֹיָהּ וּבְנֹתֶיהָ אֲשֶׁר
 נָתַן־לָהּ יְהוָה אֱלֹהֶיהָ בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר־יָצִיק
 לָהּ אִיבָהּ: וְתִיכּוֹל וּלְדָא דְמַעַף בֶּשֶׂר בְּנוֹיָהּ
 וּבְנֹתֶיהָ דִּי יִהְיֶה לָהּ יְיָ אֱלֹהֶיהָ בְּצִירָא וּבַעֲקָתָא
 דִּי־עָק לָהּ סָנְאָה: ־ הָאִישׁ הַרְדָּ בֶּן־וְהַעֲנַג מֵאֹד
 תִּרַע עֵינָיו בְּאֲחִיו וּבְאִשְׁתּוֹ חִיקוֹ וּבִיתֵהּ בְּנוֹ
 אֲשֶׁר יוֹתִיר: הָאִישׁ הַרְדָּ בֶּן־וְהַעֲנַג מֵאֹד תִּרַע
 עֵינָיו בְּאֲחִיו וּבְאִשְׁתּוֹ חִיקוֹ וּבִיתֵהּ בְּנוֹ אֲשֶׁר יוֹתִיר:
 גְּבָרָא דְרַפִּידָּ בֶּן־וּדְמַפְנָא לְחָדָא תְּבָאֵשׁ עֵינָהּ
 בְּאַחוּהִי וּבְאַתְתָּ קִנְמָה וּבִשְׂאָר בְּנוֹהִי דִּי יִשְׂאָר:
 ־ מִתַּת | לְאַחַד מֵהֶם מִבֶּשֶׂר בְּנוֹיָהּ אֲשֶׁר יֹאכֹל
 מִבְּלִי הַשְׂאִיר־לוֹ כָּל בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר יָצִיק
 לָהּ אִיבָהּ בְּכָל־שְׁעֶיהָ: מִתַּת | לְאַחַד מֵהֶם
 מִבֶּשֶׂר בְּנוֹיָהּ אֲשֶׁר יֹאכֹל מִבְּלִי הַשְׂאִיר־לוֹ כָּל
 בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר יָצִיק לָהּ אִיבָהּ בְּכָל־שְׁעֶיהָ:
 מְלַמְתָּן לְחַד מִנְהוֹן מִבֶּשֶׂר בְּנוֹהִי דִּי יִיכּוֹל מִדְּלָא
 אֲשַׁתָּאָר לֹה כְּלָא בְּצִירָא וּבַעֲקָתָא דִּי יַעַק לָהּ
 סָנְאָה בְּכָל קְרוֹנוֹ: ־ הִרְפָּה בֶּן־וְהַעֲנַגָּה אֲשֶׁר
 לֹא־נִסְתָּה כַּפ־רַגְלָהּ הֵצֵג עַל־הָאָרֶץ מִהֲתַעֲנַג
 וּמִרְדָּ תִרַע עֵינָהּ בְּאִישׁ חִיקָהּ וּבִבְתָּהּ:
 הִרְפָּה בֶּן־וְהַעֲנַגָּה אֲשֶׁר לֹא־נִסְתָּה כַּפ־רַגְלָהּ הֵצֵג
 עַל־הָאָרֶץ מִהֲתַעֲנַג וּמִרְדָּ תִרַע עֵינָהּ בְּאִישׁ חִיקָהּ
 וּבִבְתָּהּ וּבִבְתָּהּ: דְּרַפִּיכָא בֶּן־וּדְמַפְנָקָא דִּי לֹא
 נְסִיאתָּ פִרְסַת רַגְלָהּ לֹאֲחַתָּא עַל אֶרֶץ מִמַּפְנָקוֹ
 וּמִרַפִּיכּוֹ תְּבָאֵשׁ עֵינָהּ בְּגִבְרָא קִנְמָה וּבִבְרָהּ
 וּבִבְרָתָהּ: ־ וּבִשְׁלִיָּתָהּ הִי־צִתָּה | מִבֵּין רַגְלֶיהָ
 וּבִבְנוֹיָהּ אֲשֶׁר תִּלְדַּ בְּיִתְּאֲכֹלֶם בְּחֶסֶר־כָּל

בְּסִתָּר בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר יָצִיק לָהּ אִיבָהּ
 בִּשְׁעֶיהָ: וּבִשְׁלִיָּתָהּ הִי־צִתָּה | מִבֵּין רַגְלֶיהָ וּבִבְנוֹיָהּ
 אֲשֶׁר תִּלְדַּ בְּיִתְּאֲכֹלֶם בְּחֶסֶר־כָּל בְּסִתָּר בְּמִצּוֹר
 וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר יָצִיק לָהּ אִיבָהּ בִּשְׁעֶיהָ: וּבִבְנוֹיָהּ
 בְּנָהּא דִּי־פִקּוֹן מִנָּהּ וּבִבְנָהּא דִּי תִלִּיד אַרִי תִיכְלִנוֹן
 בְּחֶסֶר־רוֹת כְּלָא בְּסִתָּרָא בְּצִירָא וּבַעֲקָתָא דִּי יַעַק
 לָהּ סָנְאָה בְּקְרוֹנוֹ: ־ אִם־לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת
 אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתוּבִים בְּסִפְרָא
 הַזֶּה לִירְאָה אֶת־ה'שֵׁם הַנּוֹכַח וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֶת
 יְהוָה אֱלֹהֶיהָ: אִם־לֹא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־
 דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתוּבִים בְּסִפְרָא הַזֶּה לִירְאָה
 אֶת־ה'שֵׁם הַנּוֹכַח וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיהָ:
 אִם לֹא תִשְׁמֹר לַמַּעֲבָד יֵת כָּל פְּתָגְמֵי אוֹרִיתָא הָדָא
 דְּכַתִּיבִין בְּסִפְרָא הָדִין לְמַדְחַל יֵת שְׁמָא יִקְרָא
 וּדְחִילָא הָדִין יֵת יְיָ אֱלֹהֶיהָ: ־ וְהַפְּלָא יְהוָה
 אֶת־מִכְתָּבָהּ וְאֶת מִכְּבוֹת וְרַעְדָּ מִכְּבוֹת גְּדֻלַּת
 וְנִגְמֻנוֹת וְחֻלִּים רָעִים וְנִגְמֻנוֹם: וְהַפְּלָא יְהוָה
 אֶת־מִכְתָּבָהּ וְאֶת מִכְּבוֹת וְרַעְדָּ מִכְּבוֹת גְּדֻלַּת וְנִגְמֻנוֹת
 וְחֻלִּים רָעִים וְנִגְמֻנוֹם: וַיִּפְרֹשׁ יְיָ יֵת מִחֲתָהּ וְיֵת
 מִחַת בְּנוֹיָהּ מִחֵן וּבְכֻרֵן וּמִהִימָנִין וּמִכְתָּשִׁין בִּישִׁין
 וּמִהִימָנִין: ־ וְהָשִׁיב בֶּן־אֶת כָּל־מִדּוֹה מִצְרִים
 אֲשֶׁר יִגְרָת מִפְּנֵיהֶם וְדִבְקוֹ בָּהֶן: וְהָשִׁיב בֶּן־אֶת
 כָּל־מִדּוֹה מִצְרִים אֲשֶׁר יִגְרָת מִפְּנֵיהֶם וְדִבְקוֹ בָּהֶן:
 וְיִתֵּב בֶּן־יֵת כָּל מִכְתָּשֵׁי מִצְרִים דִּי דְחֻלְתָּא
 מִקְדָּמִיהוֹן וְיִדְבְּקוֹן בָּהֶן: ־ אִם גַּם כָּל־חֲלִי וְכָל־
 מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסִפְרָא הַתּוֹרָה הַזֹּאת
 יַעֲלֶם יְהוָה עָלֶיהָ עַד הַשְּׁמֹדָה: גַּם כָּל־חֲלִי
 וְכָל־מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסִפְרָא הַתּוֹרָה הַזֹּאת
 יַעֲלֶם יְהוָה עָלֶיהָ עַד הַשְּׁמֹדָה: אִף כָּל מַרְעָ וְכָל
 מִחָא דִּי לֹא כְּתִיבִין בְּסִפְרָא דְּאוֹרִיתָא הָדָא יִתְנַנּוּ
 יְיָ עָלָהּ עַד דִּישְׁתַּצֵּף: ־ סֵב וְנִשְׁאֲרֹתֶם בְּמִתִּי מַעֲט
 תַּחַת אֲשֶׁר הֵייתֶם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב כִּי־לֹא
 שְׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיהָ: וְנִשְׁאֲרֹתֶם בְּמִתִּי
 מַעֲט תַּחַת אֲשֶׁר הֵייתֶם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב

כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וּתְשַׁתְּאֲרוּן
 בַּעַם זֶעַר חֶלֶף דִּי הִוִּיתוּן כְּכֹכְבֵי שָׁמַיָא לְמִסְגֵּי
 אֲרִי לֹא קִבְּלִיתָ לְמִימְרֵי דִּי אֵלֶּהָ: סג וְהָיָה
 כְּאֶשֶׁר־שָׁשׁ יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֹתְכֶם
 וּלְהַרְבּוֹת אֹתְכֶם כֵּן יֵשִׁישׁ יְהוָה עֲלֵיכֶם
 לְהַאֲבִיד אֹתְכֶם וּלְהַשְׁמִיד אֹתְכֶם וְנִסְחַתְּם
 מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אַתֶּם בְּא־שָׁמָה לְרִשְׁתָּהּ:
 וְהָיָה כְּאֶשֶׁר־שָׁשׁ יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהִיטִיב אֹתְכֶם
 וּלְהַרְבּוֹת אֹתְכֶם כֵּן יֵשִׁישׁ יְהוָה עֲלֵיכֶם לְהַאֲבִיד
 אֹתְכֶם וּלְהַשְׁמִיד אֹתְכֶם וְנִסְחַתְּם מֵעַל הָאֲדָמָה
 אֲשֶׁר־אַתֶּם בְּא־שָׁמָה לְרִשְׁתָּהּ: וְיְהִי כִּמָּא דְחַדִּי
 יִי עֲלִיכוּן לְאוּטְבָא יִתְכוּן וּלְאַסְגָּאָה יִתְכוּן כֵּן
 יַחְדִּי יִי עֲלִיכוּן לְאוּבְדָא יִתְכוּן וּלְשַׁצָּאָה יִתְכוּן
 וְתִשְׁלֹטוּן מֵעַל אֶרֶץ דָּאָתָּה עַלֹּל לְתַמָּן לְמִירְתָּהּ:
 סד וְהִפְצִיעַ יְהוָה בְּכָל־הָעַמִּים מִקְצָה הָאָרֶץ
 וְעַד־קֶצֶה הָאָרֶץ וְעַבְדֵּת שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
 אֲשֶׁר לֹא־יַדְעֵת אֹתָהּ וְאִבְתִּיד עֵץ וְאָבֹן:
 וְהִפְצִיעַ יְהוָה בְּכָל־הָעַמִּים מִקְצָה הָאָרֶץ וְעַד־קֶצֶה
 הָאָרֶץ וְעַבְדֵּת שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יַדְעֵת
 אֹתָהּ וְאִבְתִּיד עֵץ וְאָבֹן: וּבְדַרְנָן יִי בְּכַל עַמְמַיָּא
 מִסְּפִי אֶרֶץ וְעַד סִפִּי אֶרֶץ וְתַפְלַח תַּמָּן
 לַעֲמַמַיָּא פְּלַחִי טַעֲוִתָּא דִּי לֹא יַדְעֵת אֹת וְאִבְתִּיד
 אֶעָא וְאִבְנָא: סה וּבְגוֹיִם הֵהֱם לֹא תִרְגִּיעַ וְלֹא־
 יִהְיֶה מְנוּחַ לְכַפ־רִגְלָךְ וְנִתְּן יְהוָה לָךְ שָׁם לֵב
 רָגֹז וּכְלִיזוֹן עֵינִים וְדַאבּוֹן נָפֶשׁ: וּבְגוֹיִם הֵהֱם לֹא
 תִרְגִּיעַ וְלֹא־יִהְיֶה מְנוּחַ לְכַפ־רִגְלָךְ וְנִתְּן יְהוָה לָךְ
 שָׁם לֵב רָגֹז וּכְלִיזוֹן עֵינִים וְדַאבּוֹן נָפֶשׁ: וּבְעַמְמַיָּא
 הָאֲנֹן לֹא תִנּוּחַ וְלֹא יִהְיֶה מְנוּחַ לְפִרְסַת רִגְלֶךָ וְיִתְּן
 יִי לָךְ תַּמָּן לֵב דְחָל וְחִשְׁכַת עֵינִין וּמִפְּחוֹן נָפֶשׁ:
 סו וְהָיוּ חֲטִיף תִּלְאִים לָךְ מִגְּגֵד וּפְחַדְתָּ לִילָה
 וְיוֹמָם וְלֹא תֵאֱמִין בְּחַיִּיד: וְהָיוּ חֲטִיף תִּלְאִים לָךְ
 מִגְּגֵד וּפְחַדְתָּ לִילָה וְיוֹמָם וְלֹא תֵאֱמִין בְּחַיִּיד:
 וְיִהְיוּ חֲטִיף תִּלְן לָךְ מִקְבֵּל וְתִהִי תְנוּה לִילָא
 וְיִמָּא וְלֹא תִהְיִימִן בְּחַיִּיד: סז בְּבִקֵּר תֹאמֵר

מִי־יִתֵּן עָרֵב וּבְעֵרֵב תֹאמֵר מִי־יִתֵּן בִּקֵּר מִפְּחַד
 לְבִבְךָ אֲשֶׁר תִּפְחֵד וּמִמְרָאָה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר
 תִּרְאֶה: בְּבִקֵּר תֹאמֵר מִי־יִתֵּן עָרֵב וּבְעֵרֵב תֹאמֵר
 מִי־יִתֵּן בִּקֵּר מִפְּחַד לְבִבְךָ אֲשֶׁר תִּפְחֵד וּמִמְרָאָה
 עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה: בְּצַפְרָא תִימֵר מִן יִתֵּן וּרְמִשָּׁא
 וּבְרִמְשָׁא תִימֵר מִן יִתֵּן צַפְרָא מִתְּנוּהוֹת לְבִבְךָ דִּי
 תִּהִי תְנוּה וּמִחֲזוֹ עֵינֶיךָ דִּי תִּהִי חֲזִי: סח וְהִשִּׁיבְךָ
 יְהוָה | מִצָּרִים בְּאִנּוּיֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ
 לֹא־תִסְיָף עוֹד לְרֹאשְׁתָּהּ וְהִתְמַכְּרְתָם שָׁם
 לְאִיבִיד לְעַבְדִּים וּלְשִׁפְחוֹת וְאִין קִנְיָה: וְהִשִּׁיבְךָ
 יְהוָה | מִצָּרִים בְּאִנּוּיֹת בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לָךְ
 לֹא־תִסְיָף עוֹד לְרֹאשְׁתָּהּ וְהִתְמַכְּרְתָם שָׁם לְאִיבִיד
 לְעַבְדִּים וּלְשִׁפְחוֹת וְאִין קִנְיָה: וְיִתְיַבֵּן יִי מִצָּרִים
 בְּסַפִּינָן בְּאַרְחָא דִּי אָמַרְתִּי לָךְ לֹא תוֹסֵף עוֹד
 לְמַחֲזִיָּה וְתוֹדְבִינוֹן תַּמָּן לְכַעֲלִי דְבִבְךָ לְעַבְדִּין
 וּלְאַמְקֵן וְלִית דְּקִנְיָה: ס ט אֱלֹהִי דְבְרִי הַבְרִית
 אֲשֶׁר־צִוֵּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לְכָרַת אֶת־בְּרִית
 יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ מוֹאָב מִלְּבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת
 אֹתָם בְּחֶרֶב: אֱלֹהִי דְבְרִי הַבְּרִית אֲשֶׁר־צִוֵּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה לְכָרַת אֶת־בְּרִית יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ מוֹאָב
 מִלְּבַד הַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַת אֹתָם בְּחֶרֶב: אֲלִין
 פְּתַגְמִי קִנְיָא דִּי פִקִּיד יִי יֵת מֹשֶׁה לְמַגִּזֹר עִם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ דְּמוֹאָב בְּרִי מִקְנִיָּא דִּי גִזֹר עֲמַהוֹן
 בְּחֶרֶב: פ

שְׁבַעִי א וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים אִתְּם רְאִיתֶם אֹת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
 לְעֵינֵיכֶם בְּאָרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעָה וּלְכָל־עַבְדֵּיו
 וּלְכָל־אַרְצוֹ: וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים אִתְּם רְאִיתֶם אֹת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
 לְעֵינֵיכֶם בְּאָרֶץ מִצְרַיִם לְפָרְעָה וּלְכָל־עַבְדֵּיו וּלְכָל־
 אַרְצוֹ: וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לְהוֹן אֲתוֹן
 חֲזַתוֹן יֵת כָּל דִּי עֲבַד יִי לְעֵינֵיכוֹן בְּאַרְעָא
 דְּמִצְרַיִם לְפָרְעָה וּלְכָל עַבְדֵּיהִי וּלְכָל אֶרֶץ:
 ז המסות הגדלת אשר ראו עיניך האתת

מפסיר ו יתבאו אל־המקום הזה ויצא סיחן מלך־
חֲשֹׁבֹן ועוג מלך־הבשן לקראתנו למלחמה
ונפם: ויתבאו אל־המקום הזה ויצא סיחן מלך־
חֲשֹׁבֹן ועוג מלך־הבשן לקראתנו למלחמה ונפם:
ונתיתון לאתר הדן ונפק סיחון מלכא
דחֲשֹׁבֹן ועוג מלכא דמתנן לקדמותנא לאגחא
קרבא ומחוננו: ו נקח את־ארצם ונתנה לנחלה
לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשי: ונקח את־
ארצם ונתנה לנחלה לראובני ולגדי ולחצי שבט
המנשי: ונסבא ית ארעהון ויהבנה לאחסנא
לשבטא דראובן ולשבטא דגד ופלגות שבטא
דמנשה: ושמרתם את־דברי הברית הזאת
ועשיתם אתם למען תשכילו את כל־אשר
תעשון: ושמרתם את־דברי הברית הזאת
ועשיתם אתם למען תשכילו את כל־אשר
תעשון: ותשרון ית פתגמי קימא הדא ותעבדון
יתהון בדיל דתצלחון ית כל די תעבדון:
ושמרתם את־דברי הברית הזאת ועשיתם
אתם למען תשכילו את כל־אשר תעשון:

פ פ פ קכ"ב פסוקים, לעבד"ו סימן.

והמפתים הגדלים ההם: המפות הגדלות אשר
ראו עיניך האות והמפתים הגדלים ההם: נסי
ברכביא די תזאה עיניך אתיא ומופתיא רברכביא
האנון: ו לא־נתן יהוה לכם לב לדעת ועינים
לראות ואוננים לשמע עד היום הזה: ולא־נתן
יהוה לכם לב לדעת ועינים לראות ואוננים לשמע
עד היום הזה: ולא יחב יי לכון לפא למדע
ועינין למחזי ואדנין למשמע עד יומא הדין:
ו ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר לא־כלו
שלמתיכם מעליכם ונעלך לא־כלתה מעל
רגלך: ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר לא־
כלו שלמתיכם מעליכם ונעלך לא־כלתה מעל
רגלך: ודברית יתכון ארבעין שנין במדברא לא
כליאת פסותכון מנכון ומסנך לא עדו מעל
רגלך: ה לחם לא אכלתם ויין ושכר לא
שתיתם למען תדעו פי אני יהוה אלהיכם:
לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם למען
תדעו פי אני יהוה אלהיכם: לחמא לא אכלתון
וחמר חדת ועתיק לא שתיתון בדיל דתדעון ארי
אנא יי אלהכון:

הפטרה לפרשת כי תבוא בישעיה פרק ט

ט א קומי אורי פי בא אורך וכבוד יהוה עליך זרח: ב פִּי־הנה החֲשֵׁךְ יכסה־אֶרֶץ וערפל
לאמים ועליך יזרח יהוה וכבודו עליך יראה: ג והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך:
ד שאי סביב עיניך וראי פלם נקבצו באורך בניך מרחוק יבאו ובנתין על־צד תאמנה:
ה אז תראי ונתרת ופתר ורחב לבבך פִּי־יהפך עליך המון ים חיל גוים יבאו לך: ו שפעת
גמלים תכפך בכרי מדין ועיפה פלם משבא יבאו זהב ולבונה ישאו ותהלות יהוה יבשרו:
ז כל־צאן קדר יקבצו לך אילי נביות ישראל יעלו על־רצון מזבחי ובית תפארתי אפאר:
ח מִי־אלה בעב תעופינה וכיונים אל־ארפתיהם: ט פִּי־לי א אים יקו ואניות תרשיש
בראשונה להביא בניך מרחוק בספם וזהבם אתם לשם יהוה אלהיך ולקדוש ישראל פי
פארך: י ובנו בני־נכר חומתיך ומלכיהם ישראל יקבצו פי בקצפי הפיתוי וברצוני רחמתיך:
יא ופתחו שעריך תמיד יומם ולילה לא יסגרו להביא אליך חיל גוים ומלכיהם נהוגים:

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', י"ז באלול	5.15	4.27	5.37	6.35	9.29	12.34	13.04	18.39.9	19.04
ז', י"ח באלול	5.16	4.28	5.38	6.35	9.29	12.34	13.04	18.38.6	19.03
ח', י"ט באלול	5.17	4.29	5.38	6.36	9.29	12.33	13.04	18.37.5	19.02
ט', כ' באלול	5.18	4.30	5.39	6.37	9.29	12.33	13.03	18.36.0	19.00
י', כ"א באלול	5.18	4.30	5.40	6.37	9.29	12.33	13.03	18.34.6	18.59
יא', כ"ב באלול	5.19	4.31	5.40	6.38	9.30	12.32	13.02	18.33.3	18.57
יב', כ"ג באלול	5.20	4.32	5.41	6.38	9.30	12.32	13.02	18.32.0	18.56
יג', כ"ד באלול	5.20	4.33	5.42	6.39	9.30	12.31	13.01	18.30.7	18.55

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם

י"ז באלול ה'תשפ"ד – כ"ד באלול ה'תשפ"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ז באלול	הל' מעילה פרק ה-ז.	הל' פסולי המוקדשין פרק יד.	מל"ת קיד.
ז'	י"ח באלול	פרק ח. לך אצבח וגו'. ספר הקרבנות והוא ספר תשיעי. הל' קרבן פסח. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק טו.	מל"ת קיד. מ"ע נה. מל"ת קטו. קטז.
ח'	י"ט באלול	פרק ג-ה.	פרק טז.	מ"ע נז. נו. נח.
ט'	כ' באלול	פרק ו-ח.	פרק יז.	מל"ת קכה. קכג. קכח. קכו. קכז. קכא. קכב.
י'	כ"א באלול	פרק ט-י. הל' חגיגה. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יח.	מל"ת קיז. קיט. קיח. מ"ע נג. נב.
יא'	כ"ב באלול	פרק ב-ג. הל' בכורות. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יט.	מ"ע נד. מל"ת קנו. רכט. מ"ע טז. עט.
יב'	כ"ג באלול	פרק ב-ד.	הל' עבודת יום הכפורים. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קמד. קח.
יג'	כ"ד באלול	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע עח.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
כי-תבוא	17:58	19:14	18:20	19:16	18:09	19:15	18:20	19:15
נצבים/ילך	17:49	19:05	18:11	19:06	18:00	19:06	18:11	19:06

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**